

„Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét
és eszét, szaporítja tapasztalatait.....
Ő azt hiszi: csak játszik. De mi már
tudjuk, mire megy a játék. Arra, hogy e
világban otthonosan mozgó, eleven eszű és
tevékeny ember váljék belőle.”

Varga Domokos

Pedagógiai Programja

Szekszárd, 2016.

Tartalom

FELÜLVIZSGÁLATI NYILATKOZAT	4
• <i>Törvényességi szempontból:</i> kiegészült az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában foglalt, ill. az alább felsorolt törvényi változások miatti módosításokkal, valamint a kompetencia alapú programcsomag részleges adaptációjával.	4
• <i>Tartalmi szempontból:</i> kiegészítettük a komplex óvodai kompetencia alapú programcsomag ajánlásaival, az óvodapedagógusok gyakorlati tapasztalataival. Kiegészült a program továbbá a referenciaintézményi minősítés elnyerésével összefüggő jó gyakorlataink elméleti és gyakorlati anyagainak, tevékenységköreinek ismertetésével, a kompetencia alapú nevelés folytatásaként a referencia hálózat tanulási modell koncepciójával.	4
1. A Pedagógiai Program jogszabályi alapja.....	5
2. A Pedagógiai Program személyi, tárgyi és időbeli hatálya.....	6
3. A Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatala	7
II. Az óvoda bemutatása, jellemző adatai.....	7
III. ÁLTALÁNOS PEDAGÓGIAI ALAPELVEK.....	9
III. 1. ÁLTALÁNOS PEDAGÓGIAI ALAPELVEK.....	9
III. 2. AZ INTEGRÁLT ÓVODAI NEVELÉSÜNK POZITÍVUMAI:.....	10
III. 3. GYERMEKKÉPÜNK.....	11
III. 4. ÓVODAKÉPÜNK.....	13
IV. Programunk megvalósításának erőforrásai.....	15
IV. 1. Humán erőforrások	15
IV. 2. Tárgyi, dologi erőforrások	18
V. Az óvodai nevelésünk célrendszere.....	19
VI. Az óvodai nevelésünk feladatai, alapvető keretei.....	21
VI.1. Az egészséges életmód szokásainak alakítása.....	21
VI. 2. Az érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása.....	26
VI. 3. Anyanyelvi nevelés, kommunikáció.....	30
VI. 4. Értelmi nevelés	32
VII. AZ ÓVODAI ÉLET SZERVEZETI KERETEI.....	37
VII. 1. Az óvoda csoportszerkezete.....	37
VII. 2. Az óvodai élet megszervezése (napirend).....	38
VIII. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS NEVELÉSI TERÜLETEI.....	41
VIII. 1. A JÁTÉK.....	41
VIII. 2. MESE-VERS, IRODALMI NEVELÉS.....	50
VIII. 3. ÉNEK- ZENE, ZENEI NEVELÉS	57
VIII. 4. RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA, VIZUÁLIS NEVELÉS.....	61
VIII. 5. MOZGÁS, TESTI NEVELÉS.....	64
VIII. 6. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE MATEMATIKAI TARTALMAKKAL.....	69
VIII. 7. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK.....	74
Cél.....	76
Feladat.....	76
Fejlesztés eredménye	76
Eszközök	76
Megvalósítás feltételei.....	79
IX. Az óvoda hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei.....	80
IX. 1. ÓVODÁINK CSOPORT SZINTEN SZERVEZŐDŐ, ILL. KÖZÖS ÜNNEPEI:.....	80
IX. 2. AZ ÓVODÁINK KIRÁNDULÁSAI	81
IX. 3. AZ ÓVODA és a CSALÁD KÖZÖS RENDEZVÉNYEI.....	82

X. Az óvoda kapcsolatai.....	82
X. 1. AZ ÓVODA és a CSALÁD	82
X. 2. AZ ÓVODA és a BÖLCSŐDE	84
X. 3. AZ ÓVODA ÉS AZ ISKOLA.....	84
X. 4. AZ ÓVODA és a KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK	85
X. 5. ÓVODA EGYÉB KAPCSOLATAI	86
X. 6. ÓVODA és a ROMA ÖNKORMÁNYZATOT KÉPVISELŐ SZERVEZET KAPCSOLATA.....	87
XI. GYERMEKVÉDELEM	87
XII. FELZÁRKÓZTATÓ NEVELÉS CSOPORTON BELÜL és/vagy FEJLESZTŐPEDAGÓGIAI FOGLALKOZÁSOKON.....	90
XIII. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK INTEGRÁLT NEVELÉSE	95
Az integráció előnyei a pedagógus számára	99
<i>A program megvalósításához szükséges eszközök:</i>	99
XVI. IDEGEN NYELVVEL VALÓ ISMERKEDÉS.....	100
XV. A NEVELÉSI FOLYAMAT ÉS A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMON KÖVETÉSÉT SZOLGÁLÓ ELLENŐRZÉS – ÉRTÉKELÉS ELVEI.....	102
XVI. SZAKMAI DOKUMENTUMOK VEZETÉSÉNEK SAJÁTOSSÁGAI, ELVEI.....	103
XVII. SZAKIRODALOMJEGYZÉK	104
XVIII. FÜGGELÉKEK	105
1. A Pedagógiai Program megvalósításához szükséges eszközök, felszerelések	105
2. Az óvoda berendezései és egyéb eszközei	107
ZÁRADÉK	108
NYILATKOZAT.....	109
NYILATKOZAT.....	110

FELÜLVIZSGÁLATI NYILATKOZAT

A Pedagógiai Programunk saját program, mely az eddigi nevelési gyakorlatunk és az „Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja” alapján született meg. A 2009-ben megtörtént felülvizsgálatát követően, 2013-ban újbóli felülvizsgálatára, módosítására és kiegészítésére az alapprogram változása, ill., a 2011. évi CXCV. törvény 25.§- a alapján került sor.

A felülvizsgálat és módosítás során figyelembe vettük a 20/2012 (VIII.31.) EMMI- rendeletet az ONAP módosításáról.

A 2016-os felülvizsgálat és módosítás indokai:

- jogszabályváltozás,
- a referencia intézményi minősítés feladatváltozásai,
- a minőségi munka, sikeres innovációk, jó gyakorlatok eredményeinek beépítése.

A Pedagógiai Program:

- *Törvényességi szempontból:* kiegészült az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában foglalt, ill. az alább felsorolt törvényi változások miatti módosításokkal, valamint a kompetencia alapú programcsomag részleges adaptációjával.
- *Tartalmi szempontból:* kiegészítettük a komplex óvodai kompetencia alapú programcsomag ajánlásaival, az óvodapedagógusok gyakorlati tapasztalataival. Kiegészült a program továbbá a referenciainitézményi minősítés elnyerésével összefüggő jó gyakorlataink elméleti és gyakorlati anyagainak, tevékenységköreinek ismertetésével, a kompetencia alapú nevelés folytatásaként a referencia hálózat tanulási modell koncepciójával.
- *Töröltük azokat a tartalmakat,* melyek már aktualitásukat veszítették.

1. A Pedagógiai Program jogszabályi alapja

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- A Kormány 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról.
- 363/2012.(XII.17.) Korm. rendelet Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- A közoktatásról szóló, többször módosított 1993. évi LXXIX törvény
- 2016/2017. tanév rendjéről szóló 12/2016. (VI. 27.) EMMI rendelet
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 4.§ 25. pontja; e rendelet 1. melléklete a Sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének irányelveiről;
- Az Emberi Erőforrások miniszterének 31/2012. (X.8.) EMMI rendelet 5. sz. melléklete a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2011. évi CLXXIX. a nemzetiségek jogairól szóló törvény
- 326/ 2013. (VIII. 30.) Kormányrendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- a gyermekek védelméről s a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI törvény
- Esélyegyenlőség 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról.
- 26/1997.(IX. 3.) NM rendelet az iskola egészségügyi ellátásról.

2. A Pedagógiai Program személyi, tárgyi és időbeli hatálya

A Pedagógiai Program a jóváhagyás napján lép hatályba, és **öt év időtartamra szól**. Módosításra akkor kerül sor, ha a fenti, ill. egyéb jogszabályokban változás áll be, vagy ha a nevelőtestület erre javaslatot tesz.

A helyi pedagógiai program **módosítását kezdeményezheti:**

- az óvoda vezetője,
- a nevelőtestület bármely tagja,
- a nevelők szakmai munkaközösségei,
- az óvoda fenntartója.

A módosítás kérelmét – nevelőtestületi kérelem esetén többségi, minimum 50 % plusz 1 fő kérelmezése esetén, - a felülvizsgálat során felmerült indokok alapján az óvodavezetőnek írásban kell jelezni.

A Pedagógiai Program módosítását az intézmény teljes alkalmazotti közössége, a Szülői Szervezet és Óvodaszék megismeri és véleményezi. 20/2012. (VIII.31.) EMMI r. 82. § (2) bek.. A Pedagógiai Program elfogadásához szükséges kikérni és figyelembe venni a szakmai munkaközösség véleményét - szakterületét érintően - 20/2012. (VIII.31.) EMMI r. 118. § (3)

A Pedagógiai Program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra, a működtetőre többletkötelezettség hárul, a fenntartó, a működtető egyetértése szükséges. A helyi Pedagógiai Program módosítását a fenntartó megismeri, véleményezi, egyetértési jogot gyakorol.

A Pedagógiai Programot a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá (Nkt.26. § (1) bek.)

A módosított Pedagógiai Program a jóváhagyást követően alkalmazható az intézményi gyakorlatban.

A hatálybalépéssel egyidejűleg érvényét veszti az óvoda 2013. 09. 01-től érvényes Pedagógiai Programja, helyébe a módosított Pedagógiai Program lép.

3. A Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatala 20/2012. (VIII.31.) EMMI r. 82. § (1)

Az óvoda Pedagógiai Programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető. A pedagógiai program 1-1 példánya a következő személyeknél, ill. intézményeknél tekinthető meg:

- az óvoda fenntartójánál,
- az óvoda irattárában,
- a telephelyek vezető helyettesénél, ill. épületfelelősénél,
- a telephelyek nevelői szobájában,
- az óvoda vezetőjénél,

az óvoda hon lapján 20/2012. (VIII.31.) EMMI r. 82.(3) bek.

II. Az óvoda bemutatása, jellemző adatai

Az óvoda neve és címe: SZEKSZÁRDI GYERMEKLÁNC ÓVODA

7100 Szekszárd, Perczel Mór u. 2.

Tel: 74/316-233

Tel/fax: 74/512-251

74/512-252

Telephelyek: 7100 Szekszárd, Szent-Györgyi A. u. 11.

Tel: 74/312-168

7100 Szekszárd, Óvoda u. 5.

Tel.: 74/314-307

Az óvoda fenntartója: Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata

7100 Szekszárd, Béla tér 8.

Tel.: 74/504-100

Az alapító okirat száma: VI. 54 – 4/2015.

Az óvoda jogállása: önálló jogi személy.

Helyi Pedagógiai Program: saját pedagógiai program.

Óvodánk, a Szekszárdi Gyermeklánc Óvoda három telephelyen, tizenegy óvodai csoporttal működik. A 11 óvodai csoportunkba átlagosan 24-29 gyermek jár. A csoportok között egyaránt megtalálható az osztott, részben osztott és vegyes életkorú csoport.

A **Perczel M. utcai**, hat csoportos óvodánk városközpontban elhelyezkedő, lakótelepi óvoda. Szülői igényre mind a felmenő rendszerű, homogén, mind az osztatlan életkorú csoportok is megtalálhatóak székhelyintézményünkben. Az ide járó gyermekek a város különböző pontjairól érkeznek. Az óvoda külső és belső terei barátságosak, szépek és jól felszereltek. A szülők a nyitott, befogadó szemléletű nevelőmunka miatt szívesen választják gyermekeik számára ezt az óvodát.

A **Szent-Györgyi A. utcai**, négy csoportos óvodánk kertvárosi övezetben jelenik meg. Ebbe az intézményünkbe a lakótelepekről épp úgy érkeznek gyermekek, mint a déli kertvárosi családi házakból. Ebben az intézményünkben, magasabb számban jelennek meg a hátrányos helyzetű (HH), és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek. Az óvoda jellegéből adódó családi légkör, valamint az elfogadó nevelői közösség sok család és kisgyermek számára teszi vonzóvá ezt az óvodát.

A **Szőlőhegyi**, egy csoportos óvodánk városszéli elhelyezkedésű, csendes külső és belső tereit tekintve tágas, ideális nevelési színtér, melyet egyre nagyobb szülői érdeklődés övez.

III. ÁLTALÁNOS PEDAGÓGIAI ALAPELVEK

A GYERMEKKÉPÜNK és ÓVODAKÉPÜNK megrajzolásánál törekedtünk arra, hogy az intézményeinkben dolgozó összes pedagógusra és a pedagógiai munkát segítő dolgozóra egyaránt érvényes, munkájukat meghatározó **pedagógiai alapelvek** mellett megjelenjenek azok a **sajátosságok**, melyek egy-egy intézményünk, egyes óvodai csoportunk arculatát leginkább meghatározzák, a tartalmi munkát sokszínűvé teszik.

III. 1. ÁLTALÁNOS PEDAGÓGIAI ALAPELVEK

- „A gyermek nevelése elsősorban a **család joga és kötelessége**, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak.” (ONOAP)
- „Az óvodai nevelésnek a gyermeki **személyiség teljes kibontakoztatására**, az emberi jogok és alapvető szabadságok tiszteletbe tartásának megerősítésére kell irányulnia.”(ONOAP)
- A gyermeki személyiséget **tisztelet, elfogadás, szeretet** övezi. Az óvoda nem ad helyet az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.
- „A gyermeket, mint fejlődő személyiséget különleges **védelem** illeti meg.”(ONOAP)
- A nevelőmunkát a **tudatosság** és **tervszerűség** jellemzi. A tudatosan tervezett és szervezett nevelő hatások rendszere teszi lehetővé az egyéni sajátosságokat is figyelembe vevő személyiségfejlesztést, melyhez a komplex óvodai kompetencia programcsomag ajánlásait figyelembe vesszük. **Referenciainstanzokhoz kötődően elsődleges a jó gyakorlataink beépülése nevelési gyakorlatunkba.**
- A gyermekek **tevékenység-szervezésében** (játék, munka, tanulás) **a komplexitás, a projektmódszer érvényesül.**
- A nevelőmunka alapját a **gyermek** pontos, „naprakész” **ismerete** képezi.
- A **differenciálás** a nevelőmunkában és a tanulásszervezésben egyaránt alapvetés.
- A gyermek tevékenységeinek szervezésében és a fejlesztőmunka során a játék, ezen belül a szabad játék elsődlegessége érvényesül, emellett tudatosan tervezzük a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulást.
- A homogén, ill. az osztatlan életkorú csoport sajátosságaiból adódó nevelési elvek érvényesülését biztosítjuk valamennyi gyermekcsoportunkban: a **fejlesztő hatások**

mindig a gyermek életkorához, egyéni igényeihez, szükségleteihez igazodnak. A figyelem, kivárás, tolerancia, segítségnyújtás, elfogadás, türelem megjelennek a mindennapokban.

- Az anyanyelvi fejlesztés, az értelmi fejlesztés mellett **Pedagógiai Programunk kiemelt figyelmet** fordít mindennapjainkban a **környezettudatos magatartás alakításának, a néphagyományaink megismerésének, átörökítésének, a szabadjáték, a drámajáték hangsúlyos megjelenésének** napi tervező és gyakorlati munkánkban egyaránt.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.
- **Sajátos nevelési igényű,** valamint a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, migráns és etnikumhoz tartozó gyermekek segítése, támogatása, az **inkluzív nevelés** megvalósítása feladatunk: a fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósul meg, segíti a minél teljesebb önállóság elérését és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést.
- **Partnerközpontúság érvényesülése** – a partnerek igényeire, elvárásaira figyelő, elégedettségének elnyerésére törekvő intézményi működést tartjuk fontosnak.
- Minden dolgozóra érvényes alapelv: aki az óvodában dolgozik, **értéket közvetít, nevel.** A dajkát, a pedagógiai asszisztenst a nevelőmunkát segítő alkalmazottként, a párhuzamos tevékenységek zavartalanságának biztosíthatósága érdekében kiemelt partnerként kezeljük.

III. 2. AZ INTEGRÁLT ÓVODAI NEVELÉSÜNK POZITÍVUMAI:

- Az együtt nevelődő gyermekeknek nő a toleranciájuk a másság iránt, kifejlődik szociális alkalmazkodóképességük.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, a sajátos nevelési igényű gyermekek, megtanulhatják az együttélés, együttműködés szabályait, az óvodás társak pedig az elfogadás, segítség helyes és természetes módjait.

III. 3. GYERMEKKÉPÜNK

A gyermek egyedi, mással nem helyettesíthető **individuum** és **szociális lény**. A gyermek, **fejlődő személyiség**, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E hatások következtében a gyermeknek sajátos, **életkoronként** és **egyénenként** változó, testi és lelki szükségletei vannak. A nevelés során alkalmazott pedagógiai intézkedéseket a **gyermek személyiségéhez kell igazítani**.

A 3-4 éves időtartamú nevelőmunkánk célja a **testileg, lelkileg, értelmileg, szociálisan** egyaránt fejlett gyermek nevelése, aki:

Testi fejlettség tekintetében:

- edzett, a változó körülményekhez alkalmazkodni tudó, jó állóképességű,
- lehetőségekhez és egyéni képességeihez mértén: teherbíró, tevékenységeiben kitartó,
- összerendezett mozgású. Testi szükségleteit (mozgás, étkezés, tisztálkodás, pihenés) felismeri, és fokozatos önállósággal kielégíti.

Lelkileg:

- jó kedélyű, alapjában kiegyensúlyozott, a világra rácsodálkozni tudó, a művészi élmény befogadására képes és kész,
- igényes, fogékony, nyitott,
- tud reagálni az őt körülvevő ingerekre,
- örül a sikernek, a kudarcot - korának megfelelő szinten - fel tudja dolgozni,
- indulatait megpróbálja kontrollálni, rendelkezik megfelelő gátlásrendszerrel (mozgás, beszéd, cselekvés).

Szocializáció területén:

- az önértékelítő törekvés mellett megjelenik a társakhoz, a csoporthoz való alkalmazkodása, alakul kompromisszumkészsége,
- megtalálja helyét a csoportban,
- felismeri, és vállalja saját cselekedeteinek következményeit,
- magatartásában fokozatosan megjelenik a másság elfogadása, a tolerancia, a kapcsolatteremtési és -tartási készség (kommunikáció, metakommunikáció)
- képes korának/fejlettségének megfelelő szinten, az önálló konfliktusok kezelésére, megoldására,
- feladattudata kialakulóban van – ez megnyilvánul a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok eredményes elvégzésében,
- munkatempója, önfegyelme, önállósága alakul.

Értelmi, érzelmi, anyanyelvi téren:

- egyéni képességeinek megfelelően képes tapasztalatokat szerezni a környező valóságról, képes az egyszerű összefüggések meglátására és gondolkodási műveletek végzésére,
- kialakul a szándékos figyelem, nő a figyelem tartalma, terjedelme, megjelenik a szándékos bevetés,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról,
- érzelmeit megfelelő módon juttatja kifejezésre,
- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél – gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelően fejezi ki, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

Az óvodába kerüléssel a gyermek belép a fejlődésének abba a szakaszába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A gyermek egyéni fejlődési ütemének és fejlettségének figyelembe vételével, a törvény által biztosított lehetőséggel élve élünk a rugalmas beiskolázással.

III. 4. ÓVODAKÉPÜNK

„Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.”/ONOAP/

Óvodáink **sajátos arculatát** a következők alakítják, ill. határozzák meg:

- óvodai nevelésünk cél- és feladatrendszere,
- helyi sajátosságok és lehetőségek,
- szülői, partneri elvárások és igények,
- nevelőtestületünk tagjainak felkészültsége, valamint szakmai érdeklődése és megújító törekvései.

Mindhárom óvodánkban kiemelt szerepet kap:

- ***Az egészséges életmód szokásainak alakítása*** és az ehhez szükséges feltételek megteremtése.(Gyümölcsnapok, mozgáslehetőségek, levegőzés, sokszínű és sokféle mozgásfejlesztő- és egyéb eszközrendszer használata.)
- ***A környezeti nevelés, a környezet megóvása, védelme.***

Fontosnak tartjuk gyermekeinknél a környezettudatos magatartás alakítását, a 3 -7 éves korosztály megismertetését szűkebb és tágabb környezetével, s azt, hogy a természeti értékeink megóvására és megőrzésére neveljük gyermekeinket.

Ennek érdekében:

- rendszeresen, minden évszakban élményszerző sétákat, kirándulásokat szervezünk,
- nagycsoportosainkkal OVI-táborba megyünk, igény és lehetőség szerint,
- a környezeti nevelésben központi szerepet kap a fenntarthatóság,
- a közvetlen megtapasztalásnak kiemelt szerepet szánunk.

- **Kulturális értékeink megismertetése, közvetítése, a néphagyományok átörökítése** és az ehhez kapcsolódó viselkedési formák kialakítása, gyakorlása.
Gyermekeinket gyakran visszük könyvtárba, színházi előadásokra, múzeumba, kiállításokra, koncertekre.
- **A szabadjáték elsődlegességének érvényesülése** a komplex, projektszemléletű tevékenységszervezésben, a játékba integrált tanulási, megismerési folyamatokban.
- **A drámajáték sokoldalú kihasználása a szocializációs folyamatokban**, ill. valamennyi nevelési területhez kapcsoltn.
- **Fejlesztőpedagógia:** az organikus okokra vissza nem vezethető rendellenességek megszüntetésére, enyhítésére.
Célja: az alapos gyermekismereten alapuló egyéni játékos fejlesztés.
- **Gyógypedagógia:** a sajátos nevelési igényű, autista spektrum zavarral élő gyermekek integrálására a normál ütemben fejlődő gyermekek közösségébe.
- **Gyógytestnevelés:** lábstatikai problémák, mellkas fejlődési rendellenességek korrekciójára. Szakvizsgás gyógytestnevelőink speciális mozgástevékenységet biztosítanak mindhárom telephelyünkön az ortopéd orvos szűrővizsgálata alapján a célcsoportba kerülő gyermekek számára.
- **Alapfeladataink ellátásához kapcsolódik-** szülői igényre- mind a három óvodánkban: **az idegen nyelvekkel** való ismerkedés: Perczel utcai óvodában az angol, Kertvárosi és a Szőlőhegyi óvodáinkban a német nyelvvel való ismerkedés, kötelezőség nélkül. Az óvodában célunk: az idegen nyelv iránti érdeklődés felkeltése, ráhangolás. *Az idegen nyelvvel* való ismerkedés mindhárom intézményünkben ingyenes szolgáltatás.

Az alapfeladatokon felüli szolgáltatások szervesen beépülnek a nevelési rendszerünkbe, segítik kitűzött céljaink megvalósítását.

IV. Programunk megvalósításának erőforrásai

IV. 1. Humán erőforrások

Az óvoda dolgozói	Jelenleg (fő)	Megjegyzés
Felsőfokú végzettségű fő állású óvodapedagógus	24 fő	ebből 1 fő óvodavezető,
Fejlesztő pedagógus	1 fő	
Pedagógiai - munkát közvetlenül segítő fő állású szakképzett dajka	11,5 fő	
Pedagógiai asszisztens	3 fő	
Óvodatitkár	1 fő	

Óvodapedagógusaink közül négy fő rendelkezik *fejlesztőpedagógusi másoddiplomával*, ill. szakvizsgával, egy kolléga *gyógypedagógusi másoddiplomával*.

Három óvónőnk *gyógytestnevelő* szakot végzett, egy fő *környezeti nevelő* szakvizsgát tett.

Óvónőink közül 2 fő foglalkozik néptánc oktatással, mindketten elvégezték a *Táncművészeti Főiskola gyermektánc oktatói* szakát. Egy fő „C kategóriás” végzettségű néptánc oktató.

Egy kolléga *népi játék és kismesterségek oktatója*; egy *rajz- és íráselemzés, három fő úszásoktatói végzettséget* szerzett. Van *vezető óvodapedagógus*, közoktatási vezetői szakvizsgával rendelkező nevelő a testületünkben.

Szakmai munkaközösségek egyaránt működnek óvodáink között, ill. óvodán belül.

A munkaközösségek feladata a belső gyakorlat fejlesztése. Ennek érdekében több funkciót töltenek be, aktív részt vállalnak:

- *szakmai fejlesztésben*, valamint
- *belső tudásátadási folyamatban*

- aktuális szakmai feladatok elvégzésére részt vállalnak az **ellenőrzés, értékelés folyamatában** is.

A munkaközösségi munka a belső fejlesztés egyik nagyon fontos motorja, az önellenőrzés és önfejlesztés fontos színtere, eszköze, elindítója.

Mindenképpen olyan munkaközösség működését, elindítását preferáljuk:

- mely **átfogó, az egész óvodával és annak működésével kapcsolatos**, a törvényben előírt kötelezettségeknek való megfelelést segíti,
- mely a **gyermek, a csoportok többségére dolgoz ki fejlesztő elképzeléseket**,
- mely a csoportokban fellelhető **általános, ill. a működés szempontjából fontos problémákra** keres megoldást, s nem utolsó sorban,
- mely a közösen **kidolgozott program beválás vizsgálatát segíti**, az azokkal kapcsolatos **tapasztalatokat gyűjti, elemez, értékeli**.

Gyakran szerveződnek egy-egy feladatra szakmai team-ek pl.: program-felülvizsgálat; programértékelő csoport, fejlesztő munkacsoportok, óvodai ünnepélyek szervezése; mérések, vizsgálatok, összehasonlító vizsgálatok, részterületek fejlesztési programjának, új innovációk, jó gyakorlatok kidolgozása.

Az óvodai csoportokban dolgozó **párok kialakítását** meghatározó szempontok:

- azonos szakmai érdeklődés, irányultság,
- hasonló, ill. megegyező pedagógiai elvek, ill. gyakorlat,
- egymást kiegészítő szakmai tapasztalat, munkában eltöltött idő (pl. gyakornok és mentor pedagógus egy csoportba kerülése),
- saját kérés, jó együttműködő készség,
- vezetői döntés – nem megfelelő pedagógiai eredményesség esetén.

A fejlesztőmunkát:

- a csoportokban folyó nevelőmunkát **logopédus** segíti, aki heti két alkalommal foglalkozik a megkésett beszédfejlődésű, ill. a beszédhibás gyermekekkel. **A sajátos nevelési igényű gyermekek logopédiai ellátását** az EGYMI utazó gyógypedagógiai szolgálatának szakembere látja el heti két órában.

- a csoporton belüli, ill. kívüli fejlesztést **fejlesztő pedagógusok** segítik, akik a tanulási problémákkal küzdő, ill. a részképességekben lemaradt gyermekekkel foglalkoznak egyénileg és kiscsoportos formában.
- **A gyógypedagógus a Szakértői Bizottság vizsgálata alapján meghatározott óraszámban egyéni fejlesztést végez a sajátos nevelési igényű gyermekekkel.**
- **A gyógytestnevelők a szakorvosi szűrés diagnosztizálása alapján állítják össze speciális gyógytestnevelés foglalkozásait az érintett gyermekek számára.**

A logopédus, a gyógy- és fejlesztőpedagógusok, a gyógytestnevelők kapcsolata az óvónőkkel mindennapos, folyamatos. A kölcsönös információcserén alapuló fejlesztés a biztosítéka a gyermekek folyamatos fejlődésének, zavartalan iskolakezdésének.

A szülők a gyermekekkel foglalkozó szakemberek fogadóóráján tájékozódhatnak gyermekük fejlődéséről.

A csoportok **óvónői** és a pedagógiai munkát közvetlenül segítő pedagógiai asszisztensek, **dajkák** közötti szoros munkakapcsolat előfeltétele az eredményes nevelőmunkának.

Dajkáink:

- a tiszta, esztétikus környezet megteremtésével,

pedagógiai asszisztenseink és dajkáink:

- a nevelőmunka feladatiban való közvetlen részvétellel (gondozási feladatok, a párhuzamos tevékenységek alapjául szolgáló szokás- és normarendszer kialakításában aktív részvétel, játékfeltételek biztosításában való segítségnyújtás, kirándulásokon, élményszerző sétákon, ünnepeken, ünnepélyeken való részvétel), partnereik, segítők óvónőinknek.

Ennek érdekében a pedagógiai asszisztenseink részt vesznek havi megbeszéléseinken, ill. nevelőtestületünk szakmai napjain. A dajkáknak belső képzés gyanánt gyógy- és fejlesztőpedagógusaink képzéseket tartanak évi három alkalommal három különböző témakör érintésével, melyek mindennapi szakmai gyakorlatunkhoz kapcsolódnak. Továbbá évi három-négy alkalommal nevelés nélküli napokon szerveződő értekezletek szakmai témáinak feldolgozásába bevonódnak, aktuális információkat kapnak intézményünk életéről.

IV. 2. Tárgyi, dologi erőforrások

Óvodáink **régen** épültek (Kertváros 1967, Szőlőhegyi óvoda: 1974-től (óvodaként), Perczel 1979). Épületeink állapota és karbantartottsága az anyagi lehetőségekhez képest változik.

Csoportszobáink száma: 11.

Ebből:

- egy csoportszoba 21 fő fogadására,
- három csoportszoba 24 fő fogadására,
- hét csoportszoba 25 fő gyermek fogadására épült.

Mindhárom épületben külön **mosdó** és **gyermeköltöző** (Kertvárosi óvodánkban az 1-es és 2-es csoporthoz közös) csatlakozik a foglalkoztatókhoz.

A **kiszolgálóhelyiségek** részben biztosítottak. Ezek a következők:

Perczel M. utcai óvoda:

- nevelői szoba,
- két szertár (torna- és szemléltető eszköznek),
- tornaszoba
- elkülönítő,
- óvónői öltöző,
- dajkaöltöző,
- iroda, óvodavezetői iroda,
- két helyiség az ügyviteli alkalmazottak részére,
- három felnőtt WC,
- logopédiai és fejlesztő szoba.

Szent-Györgyi A. utcai óvoda:

- nevelői szoba,
- öltöző (együtt az óvónőknek, dajkáknak),
- szertár,
- iroda,
- konyha,

- két külső raktár,
- egy felnőtt WC.

Szőlőhegyi óvoda

- ebédlő,
- iroda,
- konyha, szertár, mosókonyha,
- raktár,
- felnőtt öltöző és WC.

Minden óvodánk rendelkezik olyan helyiséggel, amely a szülők fogadására alkalmas.

Óvodáink **udvarai** tágasak, játékszerekkel való felszerelésük folyamatosan történik. A régi, sokfunkciós fa udvari játékokat elsősorban alapítványi, pályázati és részben fenntartói támogatásokból sikerül cserélni, telepíteni.

Csoportjaink **játékeszközökkel** való ellátottsága megfelelő, fejlesztő játékok tekintetében jónak mondható. Az eszközöket minden esetben - a gyermekek biztonságát is szem előtt tartva -, számukra jól hozzáférhető módon helyezük el.

Csoportjaink és könyvtáraink **szakkönyvellátottsága** fejlesztésre szorul, bővítést igényel.

V. Az óvodai nevelésünk célrendszere

Általános fejlesztési célok:

- A 3–7 éves gyermek **testi - lelki szükségleteinek kielégítése, fejlődésének elősegítése.** A sokoldalú képességfejlesztéssel a **személyiség harmonikus** fejlesztése, a sikeres iskolakezdéshez szükséges **testi, szociális és értelmi érettség** kialakítása az életkori- és egyéni sajátosságok és eltérő fejlődési ütem, a **gyermekek és családjaik értékrendjének, sokféleségének** figyelembevételével.
- Elsősorban a **gyermek szükségleteit, érdekeit** figyelembe vevő **óvodai nevelési folyamat** tervezése és megvalósítása.

- Gyermeki **kompetenciák** kialakítása, fenntartása és erősítése.
- **Jó gyakorlatainkra építetten** a kiemelkedő képességű gyermekek **tehetséggondozása, tehetségfejlesztése.**
- Szeretetteljes, elfogadó, kiegyensúlyozott óvodai légkör biztosításával a gyermek **érzelmi biztonságának** megteremtése, **drámajátékok bevonásával.**
- A sokszínű, változatos tevékenységsszervezése, a **játék, a szabadjáték elsődlegességének** biztosításával.
- Az **eltérő fejlődési ütem figyelembevételével**, a részképességbeli lemaradásokkal, a pszichés zavarokkal küzdő, ill. a sajátos nevelési igényű gyermekek sikeres fejlesztése.
- A mozgás szeretetére épülő **egészséges életmód** megalapozása.
- **Természeti- és magyar kulturális értékeink** szeretetére, megóvására, megőrzésére nevelés, hagyományápolás működő jó gyakorlataink által.
- Az iskolai tanulást meghatározó **pszichikus funkciók, tanulási képességek** hatékony fejlesztése.
- **Tanulási zavarok prevenciója, korrekciója** minden tevékenységformában, de elsősorban játékosan (csoportban és csoportból kiemelten, a logopédus, fejlesztőpedagógus és gyógypedagógus bevonásával).
- **Tehetségfejlesztés, tehetséggondozása** kiemelkedő képességű gyermekek tehetségterületének, - típusának felismerésével, beazonosításával, specifikus fejlesztésével **tehetségműhelyek keretében.**

- **Idegen nyelvvel való ismerkedés**, mely mindig önkéntes részvételen és belső motiváción alapul.
- Idegen nyelv **megszerettetése** mondókákon, dalokon keresztül játékos formában, **játékba integráltan**.

VI. Az óvodai nevelésünk feladatai, alapvető keretei

VI.1. Az egészséges életmód szokásainak alakítása

A gyermek nevelése és fejlesztése szempontjából alapvető fontosságú az egészséges életmód szokásainak alakítása. Alapját és keretét adják a gyermek testi-lelki jó közérzetének, egyben feltételei a gyermek érzelmi, értelmi fejleszthetőségének.

20/2012. (VIII.31.) EMMI r. 128. § (5) a nevelési-oktatási **intézmény teljes körű egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatait** a rendelet szerint koordinált, nyomon követhető, értékelhető módon a Pedagógiai Program részét képező egészségfejlesztési programhoz kapcsolatosan **megalkottuk működő tevékenységeink alapján**. Ennek megfelelően létrehoztuk **„Egészségvédelmi Gyűjteményünket”** (2013/14-es nevelési évben), mely mindhárom telephelyünkön elérhető a kollégák számára és haszonnal alkalmazható a napi gyakorlati és tervező munkában.

Az Egészségvédelmi Gyűjtemény magába foglalja intézményünk működő gyakorlatának következő területeit:

- a környezettudatos neveléssel, fenntarthatósággal kapcsolatos programok,
- tartásjavító, prevenciós mozgásprogramok,
- a vízzel való ismerkedés tematikája,
- mozgásfejlesztés,
- relaxációs gyakorlatok.

Az Egészségvédelmi Gyűjtemény alkalmazásával célunk, hogy a teljes körű egészségfejlesztés keretében minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

Az egészséges életmód szokásainak alakításában meghatározó a felnőtt **modell szerepe**, a követelmények állításában pedig **egyénhez** és **életkorhoz** való igazodás.

A szokások ellenőrzésében a **rendszeresség** és **következetesség** mellett megjelenik a konkrét szituációhoz kapcsolódó **helyzetelemzés**, mely segíti a belátáson alapuló szokásalakítást.

A szokásalakítás, a gyermek gondozásának alapja, az óvónő és a gyermek közötti bensőséges, megértő viszony, a mindenkori testi kontaktus megléte. A beszoktatás időszakában, minden gyermekkel együtt végzik a gondozási teendőket, hogy a gyermekek megtanulhassák a "technikát", egyes tevékenységen belül érvényesülő sorrendiséget. (Öltözködés, étkezés, mosdóhasználat).

Cél:

- Az egészséges életvitel szokásainak kialakítása, betegség megelőzés.
- A gyermek általános, jó közérzetének biztosítása.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott, biztonságot adó élettempó kialakítása, a családi és óvodai életritmus egymáshoz való közelítése.
- Alvás- és pihenésszükséglet kielégítése életkorhoz és egyénhez igazodva.
- Egészséges és biztonságos környezet kialakítása, a környezet tisztántartására, illetve megóvására való igény kialakítása (környezetvédelem- és megóvás). Környezetbarát, természetes anyagok, a tárgyi környezet a gyermek méreteihez való igazítása, helyiségek megfelelő megvilágítása, megfelelő hőmérséklet és levegőcsere.
- A gyermek egészségének védelme, óvása, megőrzése, az egészségmegőrző szokások alakítása. (Öltözködés, testápolás, napfürdőzés, vízi játékok, séta, kirándulások, zöldség-, gyümölcsnapok.)
- Táplálkozási problémák, figyelembe vétele (tej-, liszt-, cukor-, szójaérzékenység, stb.).

- A kulturált étkezés szokásainak megismertetése és elfogadtatása.
- A gyermek mozgásigényének sokoldalú kielégítése, (külső és belső tereken egyaránt).
- A helyes testtartás elsajátítása.

A megvalósítás feladatai:

- A napi, illetve heti tevékenységek időben megközelítően azonos rendjének biztosítása.
- Alapvető szükségletek kielégítése:
 - alvás, pihenés (megfelelő feltételek és körülmények biztosítása a **zavartalan** pihenéshez),
 - étkezés,
 - tisztálkodás lehetősége,
 - a gyermekek számára - egész nap folyamán - az ivóvízhez jutás biztosítása.
- A beteg gyermeket elkülönítve, különös gondoskodással látja el az óvónő, és gondoskodik a szülő mielőbbi értesítéséről.
- A családdal folyamatos a kétoldalú kapcsolattartás, az egészséges életmód szokásainak alakítása érdekében.
- A csoportszobába kerülő növények és kisállatok kiválasztása, valamint a párologtatás, az allergiaveszély figyelembe vételével történik.
- A mosdóban az eszközök (szappan, törölköző, fésű, fogmosó pohár, körömkefe) elhelyezése, a gyermekek számára könnyen elérhető helyre kerül. Az óvónő gondoskodik a WC használat intimitásának biztosításáról.
- A délutáni pihenő, mindig alaposan kiszellőztetett szobában történik. A nyugodt pihenés feltétele a csend, a külvilág zajainak kizárásával. Az óvónő, meséléssel, énekléssel, halk dúdolással segíti az elalvást, szendergést.
- A zavartalan tevékenységhez megfelelő tárgyi feltételek, eszközök biztosítása.
- A gondozási tevékenységek során a gyermek fejlettségi szintjét figyelembe véve segít az óvónő.
- Az egészségmegőrző, táplálkozási szokások alakításánál a modell- és mintanyújtás az elsődleges. Az óvónő, a kezdeti étvágytalanságnál, válogatóságnál, kellő toleranciával, majd fokozatos ösztönzéssel alakítja ki a gyermekben, a változatos étkezésre való igényt.

- A gyermek sokoldalú mozgásához hely, idő, eszköz biztosítása a belső terekben és a szabadban egyaránt szükséges. A **mindennapos testnevelés a napi játéktevékenységbe ágyazottan** történik, időtartamában és a feladatok összeállításában, a gyermekek mozgásigényének kielégítése, az egészséges megmozgatásuk, az aktuális projekt témához való kapcsolódása cél.
- Differenciáltan nyújtunk segítséget a különböző fejlettségi szinten lévő, a mozgásában részben korlátozott, valamint a speciális eszközöket igénylő gyermekeknek (szemüveg, stb.).
- A gyógytestnevelésre szoruló gyermekek kiválasztása szakember segítségével történik, (együttműködve a gyógytestnevelővel, ortopéd szakorvossal).
- Arra törekszünk, hogy minden csoport a lehető legtöbb időt töltse mozgással a szabadban, illetve a csoportszobában.
- Ügyelünk rá, hogy a gyermekek nyáron de. 11 órától, du. 15 óráig az udvar árnyékos részein tartózkodjanak.
- Biztosítjuk, hogy télen $-5C^{\circ}$ -ig a szabadban játszhassanak a gyerekek.

Megvalósítás feltételei:

- A rendszeresen szellőztetett és tisztántartott csoportszobákban szabad mozgástér, és megfelelő megvilágítás áll rendelkezésre.
- A mozgásfejlesztő eszközök széles körű biztosítása (füles labda, WESCO eszközök, Body Roll, Tini-kondi, karikák, mini ugróasztal, mászó fal, stb.) a csoportszobában, tornaszobákban és udvaron.
- Az épület helyiségeinek berendezési tárgyai, felszerelései.
- Étkezésnél: terítő, evőeszköz, szalvéta, edények.
- Tisztálkodáshoz: szappan, törülköző, körömkefe, fésű, fogkefe, fogmosó pohár.
- Foglalkozásokhoz, kötetlen fejlesztéshez szükséges felszerelések.
- Mozgáshoz, sporthoz szükséges felszerelések, eszközök.
- Pihenéshez szükséges felszerelések.
- Teremrendezés szükség szerint.
- Higiénikus mellékhelyiségek.

- Sokféle mozgáslehetőséget és sokféle mozgásfajta gyakorlását biztosító jól felszerelt udvar.
- Folyamatos, illetve kötött tevékenységszervezés. (A kötött tevékenységszervezés csak a beszoktatási időszakban, a kiscsoportban, a gondozási és étkezési szokások kialakításának időszakában fogadható el. Lehetőség szerint azonban itt is a folyamatosság kialakulását tartjuk szem előtt). A kötött tevékenységszervezés is megkívánja a rugalmasságot, a felesleges várakozási idő kiküszöbölését, egymás felesleges ki- és összevárását.
- Gyümölcs- és zöldségnaphoz szükséges eszközök.
- Családdal való együttműködés a szokások alakításában: személyi- és mentálhigiéné, öltözködés, napirend, étkezési- és szabadidős szokás

A fejlettség várható eredményei óvodáskor végére:

- Iskolába lépés előtt a gyermek önmaga képes mindennapi szükségletei - életkorának és fejlettségének megfelelő - önálló kielégítésére.
- Szokásává válik a tisztálkodás gyakorlata.
- Maga választja meg a tisztálkodáshoz szükséges eszközöket, melyeket önállóan és helyesen használ.
- Igénye a fogápolás, és az eszközök tisztántartása.
- Önállóan, megfelelő módon használja a WC -t.
- Kialakulnak a társadalmi elvárásnak megfelelő egészségügyi szokások.
- Szokássá válik az étkezés közbeni kulturált magatartás, az önálló, egyéni szükségleteknek megfelelő önkiszolgálás (evőeszköz használat, terítés, stb.), kialakulnak a megfelelő étkezési szokások.
- Önállóan, megfelelő sorrendben öltözködik, öltözködési technikákban jártas (gombolás, kötés, cipzárhúzás, stb.).
- Igényes a külső megjelenésével, ruházatával szemben (viselet, hajtogatása alvás előtt, öltözék elrakásánál).
- Kialakul a természeti környezetéhez való pozitív viszonyulás (kirándulások és egyéb alkalmak). Óvja és védi természetes és épített környezetét.

- Segíti szűkebb- és tágabb környezete tisztántartását, a rend megőrzését (csoportszoba, udvar).
- Rászoruló társának igény szerint segít.

VI. 2. Az érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása

"A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteljes légkör vegye körül." (ONOAP)

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága, hogy érzelmi lény, magatartásának érzelmi vezéreltsége meghatározó.

A gyermek érzelmi biztonsága az alapja fejlődésének, fejlődése támogatásának. Az a gyermek nevelhető és fejleszhető eredményesen, aki érzelmi biztonságban érzi magát.

A gyermek társas lény, egyéniségét igazán csak közösségi kereten belül, másokkal együtt élve tudja kibontakoztatni. Érzelmek alapvetően meghatározzák kapcsolatainak minőségét.

Az óvoda, mint egy nagy közösség ad teljes szocializációs mintát a gyermeknek. Ebbe a színtérbe beletartoznak gyerekek, óvónők, dajkák, szülők egyaránt.

Az óvodapedagógus személye, szeretete, elfogadása meghatározó a gyermek beszoktatás időszakában, és további fejlődése során egyaránt, hiszen ez a különbözőségek elfogadásának alapfeltétele is. Fontos, hogy a gyermekek az óvodapedagógusban és az óvodában dolgozóknál társra és természetes támaszra találjon.

A személyi környezeten túl, a tárgyi környezetnek is befolyásoló szerepe van a pozitív benyomások kialakításában, a bizalmi alapon nyugvó légkör megteremtésében. Nagyon jó eredménnyel és hatékonyan alkalmazzuk drámajáték jó gyakorlatunkat, drámajátékainkat a szocializációs folyamatokban, a társas kapcsolatok kialakításában, a beilleszkedési gyakorlatban. Fontosnak tartjuk azt is, hogy gyermekeink megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, mely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

Osztatlan életkorú csoportjainkban a gyermek státusza minden évben más, ami különösen jó színteret biztosít az érzelmeik és szocializációjuk fejlődéséhez.

A közös élmények hatására (pl.: az összintézményi rendezvényeink) mindegyik óvodánkban az együvé, az egy óvodához való tartozás erősödik, valamint a csoporton belüli és csoportok közötti kapcsolatok kialakulását is szolgálják (pl. szüreti felvonulás; „Nyárköszöntő”; „Gyermeklánc Majális”; színházlátogatás, közös koncert a Zeneiskolával, ovi-tábor, stb.). Fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, mely a szülőföldről való kötődés alapja.

Cél:

- Barátságos, derűs csoportlétkör alakítása, melyben minden gyermek biztonságban érezheti magát.
- Erkölcsi, érzelmi és akarati tulajdonságok fejlesztése: figyelmesség, egymás elfogadása és segítése, fegyelmezetttség, kooperáció, megfelelő viselkedés, együttérzés, kitartás, nyíltság, felelősség-, feladattudat, szabályismeret- és tudat, szabályok elfogadása, a mások tolerálása. Kiemelt cél, a szokás- és normarendszer kialakítása.
- A gyermek magatartásában az önértékesítő törekvések mellett a társakhoz, felnőtthöz, csoporthoz való alkalmazkodás megjelenése, éppen ezért kiemelten fontos az óvodapedagógus mellett az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.
- Fontos minden csoport sajátos arculata, hagyománya, szokásrendszerének kialakítása, mely elmélyíti a gyermek összetartozását, együttérzés élményét, és általa gazdagítja érzelmi intelligenciájukat.
- A gyerekek ismerkednek és gyakorolják a közösségen belül:
 - kapcsolatteremtést, az alá-, fölé- és mellérendeltségi viszonyokat,
 - konfliktuskezelést és megoldást,
 - kompromisszumok kötését.

Megvalósítás feladatai:

MINTA- és MODELLNYÚJTÁS az egymással való viselkedéshez, kommunikációhoz.

- Közös élményekre épülő tevékenységek biztosítása, (játék, munka, tanulás, kirándulások, ünnepek, egyéb élményszerzési alkalmak).
- Olyan szituációk teremtése a gazdag, változatos tevékenységrendszerben, amelyekben, a gyermek választásaiban, döntéseiben, a helyzetmegoldásokban való tájékozódása során megtanulja irányítani saját érzelmeit.
- Életkori sajátosságokból adódó érzelmi megnyilvánulások elfogadása, pozitív gátlások kiépítése.
- A gyermek ismeretén alapuló differenciált fejlesztéssel és értékeléssel segíteni az önkontroll, önértékelés megjelenését.
- Az élethelyzetek folyamatos kihasználása, melyben fejlődnek a gyermek érzelmei.
- Megfelelő konfliktuskezeléssel példát mutatni és motiválni a gyermekeket a konfliktusok önálló megoldására, érvényesítve ennek során a konfliktuskezelés módjait és megoldás fokozatait. Annak kialakítására törekszünk, hogy a konfliktusok ne az „erőviszonyok” mentén dőljenek el.
- Az otthon jelképező személyes tárgyak elfogadása, a beszoktatás időszakának valamint a mindennapok megkönnyítése érdekében. (Ezek a tárgyak azonban nem akadályozhatják a gyermeket a különféle tevékenységekben: játék, mosdóhasználat, stb.).
- A beszoktatás időszakában – szükség szerint – mindkét óvónő, a pedagógiai asszisztens és a dajka is jelen van, ami lehetővé teszi az ölbeli játékokat, s biztosítja a beszoktatást könnyítő testközelséget.
- Osztatlan életkorú csoportnál az idősebb gyermekek figyelmesek, elfogadók kisebb társaikkal szemben.
- A gyermek érzelmi biztonságának szempontjából alapvető fontosságú a napirendi tevékenységek rendszeres ismétlődése, jól követhető egymásutánisága, valamint annak biztosítása, hogy szabadon mozoghassanak a csoportszobában, mosdóban.
- A szélsőséges érzelmi helyzetek felismerése, gyermekekkel való közös feldolgozása. (Válás, költözés, haláleset - dramaturgiai játékok, kiscsoportos beszélgetések). A negatív érzelmek megfelelő módon való kifejezésének teret és lehetőséget ad a pedagógus, és segíti ezek feldolgozását.
- Társas kapcsolatok erősítése, támogatása.

Megvalósítás feltételei:

- Nyugalom.
- Zavaró ingerek kiküszöbölése.
- Megfelelő idő biztosítása a tevékenységekre.
- Az óvónő empátiás készsége.
- Otthonos, barátságos környezet kialakítása (csoportszobában, óvodán belül és az udvaron).
- Óvodai épületek, csoportok közötti nyitottság.
- Közös alkalmak: ünnepek, ünnepélyek, néptánc, kirándulások, rendezvények, stb..

Fejlettség várható eredményei óvodáskor végére:

- A gyermek érzelmeit elfogadott keretek között szabadon kinyilvánítja.
- Tud környezetében, és környezetének örömet szerezni.
- Örül a csoport közös sikereinek.
- Próbálkozik a reális önértékeléssel, illetve véleményalkotással.
- Kudarctűrő- és konfliktusmegoldó képessége ismert helyzetekben működik.
- Együttműködik a közös cél érdekében, adott esetben egyéni érdekeit képes a csoportnak alárendelni.
- Tud a társakhoz alkalmazkodni.
- Tiszteli környezetét, és ennek érdekében kész tevékenykedni.
- Vállalt feladatait elvégzi.
- Vigyáz saját, és társai munkájára, és annak eredményeire.
- A közösségben betartja az együttélés szabályait (megfelelő, elfogadott kommunikáció és metakommunikáció, empátia, értő figyelem).
- Segítségre szoruló társait támogatja.
- Barátságos és nyitott a társas kapcsolatokra.
- Elfogadja a másságot.
- Az ünnepeket képes érzelmileg átélni.
- Bízik önmagában és társaiban.

VI. 3. Anyanyelvi nevelés, kommunikáció

Az anyanyelvi nevelés a nevelési folyamat egészében jelen van, áthatja a gyermek egész napját. Legfontosabb eszköze a kapcsolatok építésének, az emberek közötti kommunikációnak, a szocializációnak.

Az óvodai anyanyelvi nevelés alapfeltétele a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának. Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet, és a vele született szervi adottságok.

A gyermek, nyelvi fejlettségét a *beszédkedv*, az aktív és a passzív *szókincs*, az *artikuláció tisztasága* mutatja.

Ezért fontos a gyermekre figyelő, jó beszédmintát adó, választékosan és helyesen beszélő óvodapedagógus és a gyermeket körülvevő felnőtt.

Az óvoda fejlesztési feladatai a család, a környezet megismeréséből indul ki, és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül fejt ki hatását.

Cél:

- Anyanyelvi fejlesztés a gyermek életkorához és fejlettségéhez igazítva.
- Beszédkedv, beszédaktivitás felkeltése és kielégítése.
- Beszédfegyelem kialakítása.
- Beszédértés megfelelő szintjének kialakítása.

Megvalósítás feladatai:

- Szeretetteljes, nyugodt légkör, türelmes bánásmód biztosítása a beszélgetésekhez.
- Játéktevékenység, irodalmi élmények nyújtása során, a napi tevékenységek folyamán a gyermek szókincsének bővítése (bábozás, dramatizálás).
- Olyan szituációk teremtése a nap folyamán, amikor a gyermekeknek lehetősége nyílik elmondani élményeiket, gondolataikat. Egymást meghallgatják (drámajáték).

- Játékos kezdeményezéseken, énekes, dalos játékok felidézésénél a beszédszerveket ügyesítő gyakorlatokat ismernek meg.
- Az óvónő rendszeresen játszik a gyermekekkel anyanyelvi és szituációs játékokat, mellyel lehetőséget teremt a visszahúzó, kisebbségi érzéssel küzdő gyermekeknek a sikerélményhez jutáshoz.
- Az anyanyelvi fejlesztést a gyermekek életkorának, fejlettségi szintjének figyelembevételével alkalmazza.
- A beszédkezdő kialakítása érdekében teljes figyelemmel fordul a beszélő gyermekek felé. Az elmondottakra reagálva érezteti, hogy számára fontos, amit közöl a gyermek.
- Megfelelő helyzeteket, szituációkat teremt arra, hogy a gyermek meghallgathassák egymást.
- A gyermekek beszédfejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése, szükség esetén logopédushoz, szakorvoshoz irányítása, melyhez szükséges a szülővel való pozitív viszony kialakítása.
- Beszédértés fejlesztése nyelvi játékokkal.
- A gyermek szókincsének bővítése, az élmények, az irodalom és a művészetek eszközeivel segítve, a mindennapi életben való eligazodást.
- Helyes kérdésfeltevéssel a gyermekek beszédre készítése.
- A gyermeket körül vevő felnőttek beszéde példaértékű.

Megvalósítás feltételei:

- Példamutató, tiszta, szép beszédre ösztönző beszéd-környezet.
- Az óvodapedagógus szakirodalom, szakmódszertan ismerete.
- Lapozgatók, mesekönyvek biztosítása.
- Szóképek, anyanyelvi társas játékok használata.

A fejlettség várható eredményei óvodáskor végére:

- A gyermek érthetően, folyamatosan kommunikál, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.

- Különböző mondatfajtákat használ.
- Biztos a beszédértése, megfelelő beszédaktivitással és beszédfigyelemmel rendelkezik.

Az anyanyelvi nevelés megvalósításához szükséges eszközök:

Képeskönyvek, lapozgatók, leporellók, gyermeklexikonok, nagyméretű képek, magnó, CD lejátszó, laptop, diavetítő, meseláda, online internetes oldalak.

VI. 4. Értelmi nevelés

A gyermek születésétől fogva tanul. Tanulási tevékenysége nem szándékos, hanem spontán, önkéntelen és folyamatos. Érdeklődése, kíváncsisága hajtja, érzelmei befolyásolják: attól tanul, akit szeret, s az által, amit szeret.

Tanulása során maradandó nyomot csak az hagy a gyermekben, amit önállóan, önként, aktív tevékenységgel, cselekvés közben megtapasztalhat.

A gyermeki tanulási folyamatnak: szociális, mozgáson alapuló, értelmi és kommunikációs képességeket mozgató összetevői vannak. Az, hogy melyik domináns, az érési folyamatának irányától és tempójától függ.

"Az óvoda a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságokra építve biztosítson a gyermekeknek változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhet a természeti és társadalmi környezetéről." (ONOAP)

A tanulási folyamat, tapasztalásokon alapuló spontán, vagy szervezett tevékenység, mely a gyermek belső motivációjára, szükségleteire épül és elsődlegesen a játék folyamatában valósul meg.

A tanulás az óvodában folyamatos, játékba integrált tevékenység.

Jelentős részben utánzásos spontán tevékenység, mely nem szűkül le az ismeretszerzésre. Az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvónő által kezdeményezett foglalkozásokon és időkeretben valósul meg.

A csoportban az óvónő tudatos feltétel-szervező tevékenysége mellett, a **gyermek önálló döntésével** is segítheti és biztosíthatja a differenciált fejlesztést, mert a felkínált

tevékenységben életkorától függetlenül, mindaddig részt vehet, amíg egyéni képességei, érdeklődése, cselekvőkészsége és belső motiváltsága ezt igényli.

Cél:

- ismeret és tapasztalatszerzés szűkebb és tágabb környezetéből,
- A gyermek mindazon készségeinek és képességeinek kibontakoztatása, ami az embert egész életén keresztül segíti a tanulásban és az életben való érvényesülésben:
 - önállóság, aktivitás,
 - érdeklődés, figyelem, kitartás, pontosság,
 - feladattudat,
 - értékelés, önértékelés,
 - tervezés,
 - problémaérzékenység, problémamegoldás,
 - kommunikáció,
 - kooperáció.
- A gyermekek egyéni fejlettségére épülő differenciált személyiségépítés, mely a hiányosságok pótlását és a fejlettebb gyermekek támogatását – tehetséggondozást - egyaránt biztosítja.

A megvalósítás feladatai:

- Előzetes tapasztalatokra építve a tanulást támogató környezet megteremtése.
- Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során fejlesztő értékelésével segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.
- Az óvodai élet- és napirend helyes kialakítása szolgálja a gyermek életkorához és egyéni sajátosságaihoz mért fejlődését.
- Attitűdök erősítése és a képességek egyénhez igazodó differenciált fejlesztése.
- Az értelmi nevelés színteréül az óvónő elsősorban a játékot tekinti és biztosítja az ehhez megfelelő feltételeket (élmény, hely, személyes jelenlét, eszközök, szokás- és normarendszer).

- Sokféle tevékenységi lehetőség és tapasztalatszerzési alkalom biztosítása, pl.: rácsodálkozás a körülöttük zajló jelenségekre, élményszerző séták, kirándulások, kísérletek.
- Az óvónő mindig nyitott a gyermek érdeklődésére, megismerési vágyára támaszkodva tervezi, szervezi a tapasztalatszerzés folyamatát.
- Figyelembe veszi a gyermek egyéni képességeit, gondolkodása fejlettségét és megfelelő módszerek, illetve eszközök megválasztásával éri el, hogy minden gyermek önmagához képest fejlődjön. A hiányok pótlására és a tehetséges gyermek továbbfejlődésére egyaránt talál lehetőséget.
- A nevelési célokhoz alkalmazkodva választja ki, tervezi meg és építi fel csoportjának foglalkozási anyagát, a szervezési és munkaformákat.
- Tanulási képességek fejlesztése:
 - érzékelő-és észlelőképesség (látás, hallás, tapintás, mozgásészlelés, formaérzék),
 - én-kép, testséma, téri tájékozódás,
 - kognitív képességek, (figyelem, emlékezet, képzelet, kreativitás, problémamegoldás, ok-okozati összefüggések felismerése),
 - kommunikációs, metakommunikációs képesség (beszédkedv, beszédaktivitás, beszédértés, beszédfigyelem, formai-és tartalmi pontosság),
 - feladattudat, feladattartás.
- Megalapozza az élethosszig tartó tanulást, azaz a tanulási folyamatban:
 - épít a gyermek kíváncsiságára, aktivitására, kezdeményezésére,
 - támogatja a kreatív megoldásokat.
- Játékba integrált, cselekvéses gondolkodás lehetőségeit megteremti.
- A pedagógus egyénhez igazítottan értékeli.
- Sikerélményeket biztosít, együttműködésre törekszik.

A tanulás lehetséges formái:

- A gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása az alábbi **tevékenységformákban:**
 - játék,
 - munka,

- játékba ágyazott tanulás,
- egyéb alkalmak (kirándulások, séták, Ovi-tábor, színházlátogatás, múzeumlátogatás, stb.).

Módjai:

- Spontán, játékos tapasztalatszerzés.
- A gyermeki kérdésekre és válaszokra épülő tapasztalatszerzés.
- Az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás (szokások alakítása).
- Az óvónő által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés, vizsgálódás.
- Gyakorlati probléma és feladatmegoldás.
- A komplex óvodai kompetencia alapú programcsomag szellemiségének és javaslatainak felhasználásával a csoportokra tervezett projekteknek megfelelően tevékenykedtető, élményeken alapuló, vizsgálódásokat is biztosító környezeti feltételek megteremtése, saját élményű tanulás biztosítása.

Aktivizálható fejlesztési tartalmak:

- mese, vers,
- anyanyelvi játékok,
- ének-zene, énekes játék,
- rajzolás, mintázás, kézimunka,
- mozgás,
- külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalmakkal,
- drámajáték,
- idegen nyelvekkel ismerkedés (angol, német).

Kötött	Kötetlen, játékba ágyazott tanulás
	Szabad játék (gyakorló, szituációs, szerep, ill. szabályjátékok)
Testnevelés foglalkozása heti rendben rögzítettek szerint.	
Lábtorna a heti rendben rögzítettek szerint.	Mindennapos testnevelés, melynek része lehet a lábtorna is.
	Mese, vers
	Anyanyelvi játékok, szólások, közmondások, találós kérdések
	Rajz, ábrázolás, kézimunka, mintázás, képzőművészetekkel való ismerkedés
Ének-zene (közép. csop.-tól)	Ének-zene, dalos játék, mondóka, zenehallgatás
	Külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalmakkal
	Idegen nyelvekkel való ismerkedés
	Drámajáték, bábjáték
	Fejlesztő játékok

Törekszünk arra, hogy a fejlesztési tartalmak komplex formában a hét mindennapján megjelenjenek - váltakozó hangsúlyozottsággal.

A fejlettség várható eredményei óvodáskor végére:

A gyermek:

- érdeklődő, nyitott környezete iránt.
- tanulási képességei fejlettek.
- érzékelő és észlelő képessége fejlett, tud térben és síkban tájékozódni, saját testéhez képest tudja a dolgokat viszonyítani.

- ismeri és alkalmazza a különféle gondolkodási műveleteket (összehasonlítás, analízis-szintézis, következtetés, ok-okozati összefüggés, probléma megoldás).
- kreatív, elképzeléseit szóban és rajzban, mozgásban képes visszaadni.
- gondolkodásában az önkéntelen bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos felidézés, bevésés, megnő a megőrzés időtartama, felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- észlelésében, érzékelésében megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása, átvitele.
- gondolkodásában a cselekvő - szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi, fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- érthetően, folyamatosan beszél, kommunikál. Beszéde érzelmi töltésű, megfelelő tempójú és hangsúlyú, a különböző szófajokat használja.
- végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

VII. AZ ÓVODAI ÉLET SZERVEZETI KERETEI

VII. 1. Az óvoda csoportszerkezete

Óvodáinkban a homogén, valamint az osztatlan életkorú csoportokat egyaránt preferáljuk. Csoportjaink több mint fele azonos életkorú, illetve részben osztott csoport. Ez utóbbi abból adódik, hogy az óvodába kerülő kiscsoportosok egy része év közben tölti be a harmadik életévét, így a csoport kezdő évében kicsi, a következőben kis-középső csoport, majd nagy-középső csoport. Törekszünk arra, hogy az induló kiscsoportokat fogadó két óvónő kísérelje végig a gyermekeket az iskolába lépésig (három, illetve négy év során).

Az osztott, ill. részben osztott csoportok működése pedagógiai elkötelezettséget és egyben szülői igényt is kifejez.

VII. 2. Az óvodai élet megszervezése (napirend)

Az óvodapedagógus, mint a nevelési folyamat kulcsszereplője, modellt, mintát jelent a gyermek számára, elfogadó, segítő, támogató attitűdje biztonságérzetet kelt a gyermekben.

A gyermekek számára egészséges fejlődésük keretét a napirend adja meg azáltal, hogy megfelelő időkereteket jelöl meg és biztosít minden tevékenységhez. A rendszeresen ismétlődő tevékenységek növelik az érzelmi biztonságot a gyermekben.

A napirend keretet ad ahhoz, hogy a gyermekek a meglévő fejlettségi szintjükről, egyéni tempójukban haladva fejlődhessenek. Olyan életrendszerre törekszünk, amely megerősíti mindazt, ami a családban jól működik, ill. pótolja azt, amit a család nem tud megadni.

A folyamatos napirend a két **óvodapedagógus, a pedagógiai asszisztens és a dajka szakszerű, összehangolt munkájára** épülő szervezeti keret. Az óvodapedagógus, a pedagógiai asszisztens és a dajka által kialakított egységes szabályrendszer megkönnyíti saját munkájukat, s a csoport életszervezését is. **Az óvodapedagógus személyisége modell értékű a pedagógiai asszisztens és a dajka számára a differenciált fejlesztés terén is.**

Az óvoda egészére vonatkozó szokás és szabályrendszer kialakítása, biztonságot jelent a gyermeknek, felnőttnek egyaránt. Tehát nem a gyermeknek kell alkalmazkodnia a délelőtti vagy délutáni, vagy az éppen helyettesítő óvodapedagógus egyéni elvárásaihoz, hanem a közösen kialakított szabályok alapján, a gyermek ismeretében alakítjuk elvárásainkat.

A napirend összeállításának szempontjai:

- A **játék (szabad játék) elsődlegességének biztosítása** a tevékenységek között (napi 5-7óra).
- A napirend állandó tevékenységeitől kivételes esetben tekinthetnek el a csoportok (kirándulások, intézményi programok).
- A napirend kialakításánál egyaránt figyelembe vesszük:

- a gyermek életkorát és az abból adódó szükségleteit, (alvás, étkezés, tisztálkodás, élménynyújtás – kirándulás, színház – időtartama) a gyermek idegrendszeri érettségét,
- évszakok változását (szabadban eltölthető idő).
- Egész nap érvényesül a folyamatosság és rugalmasság, ugyanakkor bizonyos tevékenységek végzésére közel azonos időpontban kerül sor. (Megfelelő életritmus kialakítása, biztosítása - a folyamatos napirend nem egyenlő a folyamatos étkezéssel). A gyermekek tevékenységében kiküszöböljük a felesleges várakozási időt. Ezt párhuzamos tevékenységsszervezéssel biztosítjuk. A délutáni alvás élettani szükséglet. A legkisebbeknek két óra, a nagyobbaknak másfél óra a pihenés, a legnagyobbaknak egy órára rövidülhet a pihenés időtartama. Az iskolába kerülő gyermekek a nyári időszakban igény szerint pihenhettek, illetve játszhatnak a szabadban.
- A napirendben pontosan szerepel az edzés(-ek), és mozgás(-os) tevékenységek lehetőségei.
- A csoport egészét érintő fejlesztések mellett megjelennek az egyéni- és mikro csoportos fejlesztések is. (Idetartoznak a logopédus, a fejlesztőpedagógusok, a gyógytestnevelők által tartott foglalkozások is.)
- Az állandóan, vagy ciklikusan megjelenő tevékenységek nyugalmat, folytonosságot, támaszt biztosítanak.

Javaslattevő a gyermekek napirendjéhez

6. 30 - 10.30

Játék és a játékban integrált egyéni és mikro csoportos tevékenységek:

- szabad játék,
- rajz, mintázás, kézimunka,
- ének-zenei készségek fejlesztése, dalos játék,
- a környezeti és matematikai tapasztalatok játékos szituációkban történő felidézése és feldolgozása,
- részképességek fejlesztése játékban egyéni szükségletek szerint,
- tehetséggondozás,

- testnevelés foglalkozások,
- testápolás, mosdóhasználat,
- tízórai,
- mese, vers, anyanyelvi játékok,
- dramatikus játékok,
- mozgásos szerep- és szabályjátékok,
- lábtorna, mindennapos testnevelés játékba ágyzotta,
- idegen nyelvi játékok,
- mozgásos és egyéni fejlesztő foglalkozások (szükség szerint),
- gyógytestnevelés foglalkozás (szükség szerint),
- néptánc, gyermekjátékos foglalkozás,
- hittan (egyéni igények szerint).

10. 30 - 11. 30	Levegőzés, szabad játék, önként választott és szervezett énekes- és mozgásos szabályjátékok az udvaron.
12. 00 - 13. 00	Ebéd, testápolási tevékenységek.
13. 00 - 16. 00	Pihenés, alvás mesével, énekekkel, altatóval, nagyobb, ébren lévő gyermekek számára 14. órától alternatív tevékenység lehetőségének biztosítása. Testápolási tevékenységek, uzsonna. Párhuzamos tevékenységek folyamatosan történnek: alvás, öltözködés, tisztálkodás, uzsonna, játék.
15. 00 - 17. 00	Játék a csoportszobában, ill. a szabadban. Gyógytestnevelés foglalkozás (szükség szerint), Szivacsfoci foglalkozás (nagy csoportosoknak igény szerint), Szivacskosárlabda foglalkozás (nagy csoportosoknak igény szerint) Református hittan foglalkozás – igény szerint.

VIII. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS NEVELÉSI TERÜLETEI

- Játék
- Vers, mese
- Anyanyelvi játékok
- Ének-zene, énekes játékok
- Rajzolás, mintázás, kézimunka
- Mozgás
- A külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalmakkal
- Drámajátékok
- Idegen nyelvekkel való ismerkedés
- Munka jellegű tevékenységek
- Játékba integrált tanulás

VIII. 1. A JÁTÉK

A szabadjáték a külső céltól függetlenül magáért a tevékenységért van. A játék a kisgyermek pszichés szükségletéből, szabad elhatározásából fakad, egyben legalapvetőbb és legfejlesztőbb tevékenysége, megismerő tevékenységének, szocializációjának legfontosabb színtere. A játékban vágyai, elképzelései, érzelmei fejeződnek ki. A játékra ösztönző érdeklődése és kíváncsisága kielégítése során tapasztalatokat gyűjt, ismereteket szerez, vagyis a játék egyben sajátos tanulási tevékenység is. Lényegi eleme, hogy szabadon ismételhető. A tapasztalatok, ismeretek, viselkedési módok a gyakorlás során megerősödnek, rögzülnek, miközben fejlődik a gyermek verbális készsége, pszichikus funkciói.

A szabad játék tartalmi gazdagítását hatékonyan segítik - valamennyi csoportunkban aktívan beépített - a jó gyakorlatunkban kidolgozott különböző projektekhez kapcsolódó játékok.

Cél:

- A szabad, elmélyült, önkéntes, spontán játék kialakulása, dominanciája.
- A gyermek érdeklődésének, aktivitásának, kíváncsiságának felkeltése és fenntartása élmények, tapasztalatok biztosításával.

- A játéktevékenységen keresztül a külvilág megismerése, a személyiség sokoldalú fejlesztése.
- Intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok, élmények többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak, ötleteinek kibontakoztatása.
- A szociális és interperszonális kapcsolatok kialakulása mellett a játék legyen az ismeretszerzési, valamint a kognitív folyamatok szerveződésének, valamint a gyermeki kompetenciák megszerzésének/megerősítésének színtere.
- A gyermek számára a játék minél sokrétűbb, tájékozódó, örömteli tevékenységet jelent.
- A különböző játékfajtákat, azok megjelenését a gyermekek és óvodapedagógusok a csoporton belül közösen alakítják.

Megvalósítás feladatai:

- Érzelem-gazdag, az önállóságukat nem korlátozó, támogató óvónői jelenlét (az elmélyült játékot, vagy egyéb tevékenységet az óvónői kezdeményezés soha nem zavarja meg) biztosítja az indirekt irányítást.
- Játék feltételeinek megteremtése:
 - vidám, kiegyensúlyozott, játékra ösztönző légkör.
 - támogató jelenlét, megszólíthatóság.
 - hely – különböző gyermekek különböző igényeihez igazodó játszóhelyek, lehetőség szerint egyéb helyiségek bevonása (pl. folyosó) - játékterek tágítása. Állandó és ideiglenes játszóhelyek.
 - idő – a lehető legtöbb idő biztosítása (legalább napi 5-7 óra),
 - eszköz – gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagok, eszközök, játékszerek, kiegészítők, mobil, mozgatható berendezések,
 - az óvónők és a gyermekek által készített eszközök, szabály- és társasjátékok,
 - élmény – gyermek sokszínű játékát motiváló élményszerzési lehetőségek, spontán élmények előtérbe helyezésével,
- A gyermeki játék önállóságának, a gyermek önálló döntéseinek tiszteletben tartása, ill. arra való ösztönzés.
- A gyermeki kreativitás támogatása a szabad játék során.

- A gyermek játékanak támogatásának fő elveihez (figyelem, rendelkezésre állás) igazodó magatartás tanúsítása.
- 3- 6 -7 éves korban megjelenő játékfajták formáinak, tartalmának és minőségének gazdagítása.
- A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára épülő változatos élmények, tapasztalatok nyújtása, szűkebb- és tágabb környezetből szerzett élmények feldolgozásának biztosítása.
- Minden gyermek megtalálja a helyét a csoportban, a különböző fejlettségű gyermekek, együttjátzását segíti az óvónő adekvát eszközökkel és módszerekkel.
- Az óvónő a játékeszközök épségének megóvására, megbecsülésére nevel.
- Különböző magatartásmódok megismertetése és kialakítása: nyitottság a másik iránt, kontrollált viselkedési szabadság, ízlésformálás, társas kapcsolatok orientálása, megfelelő konfliktusmegoldások modellálása.
- Konfliktushelyzetek esetén az óvónő, - ha a gyermek fejlettségi szintje lehetővé teszi- vállalja mediátor (közvetítő) szerepet, a gyermekek fejlettségüknek megfelelően maguk keresik és találják meg a konfliktusok megoldását. Az így kialakított normák és szabályok - melyek átélt és megélt tapasztalatokon alapulnak – megerősítése, megszilárdítása.
- Az óvónő a játékfajtáknak megfelelő "játéksegítő" módszerekkel rendelkezik.
- A pedagógus él a játékfajták adta lehetőségekkel, felhasználja azokat a gyermekek fejlesztése érdekében.

Játékfajták:

Gyakorlójáték (3-4-5 éves korban):

- Cselekvések ismétlése közben anyagok, eszközök megismerése (manipulációs játék).
- Szöveg-, dallam-, mozgásismétlő játékok, ritmusjátékok megismerése, gyakorlására lehetőség biztosítás.
- Verbális gyakorlójáték: játék a hangokkal, szavakkal, (beszédkészség, verbálismemória fejlődése).

- 5-6-7 éves korban, a részképességekben enyhe lemaradást mutató gyermekek segítése (fejlesztőjátékok).

A megvalósítás feladatai:

- A lehetőségek, alkalmak biztosítása.
- A gyermekek megfigyelése által a tehetségcsírák felismerése.
- A játék folyamatát, fejlődését ötletekkel, indirekt módon teszi változatosá.
- Az óvónő keresi a gyakorlójáték továbbfejlesztésének lehetőségeit, módjait.

Szerepjáték:

A gyermekek szerepjátéka tapasztalataikat, ismereteiket, elképzeléseiket, és az ezekhez fűződő érzelmeiket tükrözi. Döntő eleme a szerep, melynek forrása sokféle lehet. Ahogy bővül a gyermek által felfedezett világ, úgy jelennek meg játékában a tágabb környezetéből vett témák. A gyermekek szociális tanulással a felnőtt mintáról sajátítják el az erkölcsi értékeket, a társadalmi együttélés szabályait.

A megvalósítás feladatai:

- Az óvónő segíti a gyermeket a cselekvések, műveletek és az érzelmileg hozzájuk közelebb álló személyek cselekedeteinek utánzásában.
- Nyitott a gyermekeket körülvevő társadalmi környezet hatásaira, élményeire, támogatja a pozitív élmények átélését. Segíti a negatív élmények feldolgozását is.
- Az óvónő elősegíti, hogy a gyerekek minél több szerepet vállalhassanak, és közben sokoldalúan megnyilvánulhassanak.
- Természetes helyzetekben irányítja társas kapcsolatukat, megéretteti a gyermekekkel az egymáshoz való alkalmazkodás szükségességét (kölsönös alá-fölé- és mellérendeltségi

viszonyok). A gyermekek maguk megtapasztalhatják a rendellenes viselkedésük következményeit.

- 5-6-7 éves korban különösen odafigyel a szabályok elfogadására és betartására.

Dramatikus játék:

Események, élethelyzetek, mesék megjelenítése, melyben a dramatikus folyamat jellegzetes elemei le lehetők fel: megjelenítés, utánczás.

A dramatikus folyamat megjelenési módja: a felidézett, vagy éppen megnyilvánuló társas kölcsönhatás, interakció.

A megvalósítás feladatai:

- a közösségben, a közösségért tevékenykedő gyermek aktivitásának serkentése
- a gyermek ön- és emberismeretének gazdagítása,
- a gyermek alkotóképességének fejlesztése,
- a gyermek önálló, rugalmas gondolkodásának fejlesztése,
- testi, térbeli biztonságának, időérzékének fejlesztése,
- a gyermek artikulált, tiszta, kifejező beszédstílusának kialakítása,
- vélemény alkotásának alakítása.
- példamutató kapcsolat felvételi - kapcsolattartási készség,
- empátiával telített figyelem,
- kreativitás, szociális, esztétikai érzékenység.

Építő, konstruáló játék:

Az alkotás örömeinek megtapasztalása.

A megvalósítás feladatai:

- Sokféle és változatos eszközök biztosítása.
- Fantázia, képzelet fejlesztése.
- Az óvónő segít, hogy a gyermekek átélhessék az alkotás örömét.
- Kreativitás fejlesztése.
- Az egyéni elképzelések önálló megvalósításának segítése.
- Lehetőséget adni az egyéni játékeszközök elkészítéséhez és "beépítéséhez" más tevékenységekbe.
- Sokféle, változatos anyagok, technikák megismertetése, alkalmazása a gyermekek egyéni sajátosságainak, képességeinek figyelembevételével.

Barkácsolás:

Általában a játékból indul ki, valamilyen szükséglet motiválja. Fejleszti a gyermekek eszközkészítő képességét, kezűgyességét, problémamegoldó képességét, téri tájékozódást, kreativitását. Megismerkednek az anyagok, eszközök tulajdonságaival.

A megvalósítás feladatai:

- A játék igényből indul és kötetlen.
- Hely, eszköz, anyag, idő biztosítása.
- Eszközök, technikák, anyagok megismertetése.
- Az óvónő példát mutat az egyszerűbb játékszerek javításában, a nagyobb gyerekeket bevonja e tevékenységbe. Ezzel is ösztönöz a saját és társaik munkájának megbecsülésére.
- Jeles napokhoz, mindennapokhoz fűződő játékeszközök elkészítésére való késztetés (csutka, csuhé játékok készítése kukoricaszárból, ajándékok egymásnak).

Szabályjáték:

Szabályok határozzák meg a játék megkezdésének módját, menetét, befejezését, egy-egy szakaszának lezárását.

Verbális, mozgásos, manipulatív játéktevékenység, melyben a szabály dominanciája érvényesül. A játék örömforrása a szabály betartásában van, mely próbára teszi ügyességüket, gyorsaságukat, gyors reakció készségüket, biztosítja önmegvalósításukat, kialakítja és fokozza az egészséges versenyszellemet. Az óvodában két fajtája dominál, a mozgásos és a készség- képességfejlesztő játék.

A megvalósítás feladatai:

- Az óvónő megtanítja a szabályokat, és ügyel betartásukra.
- Segíti az egészséges versenyszellem alakulását, a gyermek azonosulását a szabállyal.
- Az érzelmek, indulatok kezelésére, a siker, a kudarcűrés megélésére nevel.
- Kialakítja e játékfajtához szükséges magatartásformákat: kitartás, akaraterő, titoktartás.
- Fejleszti az önkontrollt, lehetőséget ad a hibák javítására.
- A játék során alakítja és erősíti a közösségtudatot.

Udvari játék:

Nagyobb térbeli és időbeli tájékozódást lehetővé tevő, nagymozgások mozgáskoordináció fejlesztését biztosító tevékenység. Lehetőséget ad szélesebb szocializációs kapcsolatok megélésére (másik csoportba járó gyermekekkel társas kapcsolatok kialakítására).

A megvalósítás feladatai:

- Megfelelő terek, mozgásfejlesztő eszközök biztosításával a gyermekek tartalmas udvari játékanak biztosítása.
- Eszközök biztonságos használatának megtanítása.

- Közösen kialakított szabályok betartatása, ellenőrzése.
- Az udvaron az óvónő engedi a nagyobb mozgást, a bátorságot és akaraterőt kívánó próbálkozásokat.
- Saját példájával nevel a környezettudatos viselkedésre (növénygondozás, játékeszközök védelme, az udvar tisztaságának óvása).
- Figyelemmel kíséri a gyermekek játékát, ha kell ötletekkel, segítséggel áll a gyermekek rendelkezésére.
- Az állandó, gyermekek közti jelenléte, "megszólíthatósága" biztonságérzetet teremt az udvaron is.
- A tétlen, ötletelen gyermek(-ek) -nek, ha kell, játszótársa.
- Az udvaron minden óvónő minden gyermekért felelős. Fontos, hogy a gyermekek, egyformán elfogadják a közelben tartózkodó felnőtt kérését, figyelmeztetését. Ennek alapfeltétele az egységesen kialakított és elvárt szabályok megléte.

A megvalósítás feltételei:

Hely:

A játszóhelyek kialakítása során az óvónő mindig szem előtt tartja az életkori sajátosságokat, a csoport összetételét, a játék helyigényét.

Idő:

A lehető legtöbb időt tartózkodnak a szabadban az időjárás figyelembevételével.

Játékeszköz:

Fontos a megfelelő számú, funkciójú játék, ill. a játékhoz szükséges eszközök biztosítása, mert a tárgyi környezet:

- segíti a játékválasztásban a gyermeket, motivál,
- előhívja az élményeket, tapasztalatokat,
- fejleszti a gyermek kreativitását, tárgyi érzékenységét.

A fentiekén kívül a játékeszközökkel kapcsolatos, fontos elvárás, hogy az életkornak megfelelően esztétikusak, s lehetőleg természetes és biztonsági előírásoknak megfelelő alapanyagokból készüljenek. A játékeszköz segíti, motiválja a gyermek ötleteinek

megvalósítását. A játékeszközök köre állandóan bővül: készen kapott, vagy az óvónő és a gyermek által készített eszközökkel, különböző, játékra alkalmas anyagokkal, kellékekkel. Az udvaron található terméseket felhasználják a játék színesítésére.

A fejlesztő játékok mellett teret kap a gyermeki fantázia és kreativitás szárnyalását segítő, szabadon felhasználható eszköztár.

A fejlettség várható eredményei az óvodáskor végére:

- Szükségleteinek és életkorának megfelelően választ játékot.
- Bekapcsolódik a közös játékba.
- Kitartóan, elmélyülten játszik.
- Önálló és kezdeményező a játékban.
- Érzelmeit megfelelő módon nyilvánítja ki.
- Képes saját élményeinek megjelenítésére.
- Társai érdekében késleltetni tudja vágyai érvényesítését.
- Rendeltetésének megfelelően használja az eszközöket, használat után a helyére rakja őket.
- Képes a szabályok megtanulására és betartására.
- Elfogadja társai ötleteit, javaslatait.
- Képes konfliktusai "kezelésére", megoldására.
- Alkalmazkodik a társakhoz, képes együtt tevékenykedni.
- Egyéni ötletei, javaslatai vannak, melyek megvalósítására törekszik.
- A dramatikus játékok során – ha szükséges, segítséggel - "közönség" előtt is megnyilatkozik, érzelmeit megfelelő módon kinyilvánítja.
- Drámajáték során bátran kommunikál és teremt kapcsolatot, vállalt érzelmeit kinyilvánítja.
- Létrehoz egyszerű modelleket, bábokat.
- Önállóan választ az adott tevékenységhez anyagot, eszközt és szerszámot.

A program megvalósításához szükséges eszközök

Különböző fa, műanyag játékok: autók, hajók, repülők, egyéb közlekedési eszközök, fakockák, hengerek, lapok, egyéb építőelemek; állatfigurák.

Szerepjátékokhoz szükséges bútorok (babakonyha, babaszoba), eszközök, berendezési és felszerelési tárgyak; babák, plüss állatok, ágyak, heverő, bölcső, babakocsi, babaruha, táskák, kosarak, edények, polcok, fodrász- és orvosi kellékek, sapkák, köpenyek, stb.

Szabály, illetve képességfejlesztő társasjátékok; LOGICO, Ravensburger, Lego, Dupló, dominó, memóriajáték, puzzle, gyöngyfüző, mágneses kirakó, párosító játék.

Barkácsoláshoz szükséges anyagok, papír, fa, karton, félkész eszközök, szerszámok, ragasztó, szögek, csavarok.

Dramatikus játékokhoz, bábozáshoz: Meseládikó, jelmezek, fejdíszek, kelmék, bábok, díszletek, paraván, függöny, stb..

Udvari játékokhoz: mozgásfejlesztő mobil játékok, rollerek, kerékpárok, gördeszkák, labdák, mászókat, hinták, homokozó, és homokozó edények, lapátok, katonák, zászlók, futball, és kosárlabda.

VIII. 2. MESE-VERS, IRODALMI NEVELÉS

Az óvodai nevelés, illetve az anyanyelvi nevelés folyamatának szerves része.

A vers és a mese, irodalmi élményekhez juttatja a gyermeket, az anyanyelv közvetítésével emberi kapcsolatokat mutat be, mélyíti az önismeretet, segíti a megismerést és biztonságot ad. Megfelel az óvodáskorú gyermek szemléletmódjának és világvilágának.

Célja:

- Irodalmi alkotások iránti fogékonyság kialakítása.
- A verselés, mesélés megszerettetése.
- Elfogadják erkölcsi, esztétikai normákat. Képesé válnak a magyar kultúra értékeit saját szintjükön befogadni.

- Az irodalmi alkotások – igényesen válogatott kortársalkotásokat is ideértve - segítségével a gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének elősegítése, pozitív személyiségjegyek megalapozása.
- A gyermek mentális higiéniájának fejlesztése (mindennapos mese, vers, mondókázás).
- A verbális kapcsolattartásban és közlésében az élő szó dominanciája érvényesül.
- Szókincs fejlesztése.
- Beszédszervek fejlesztése (ha szükséges, logopédus bevonásával).
- Helyes nyelvhasználat.
- Akusztikus, verbális emlékezet fejlesztése.

Megvalósítás feladatai:

- A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása:

Magyar népmesék:

Kiválasztásában érvényesül az igényesség, és az életkorhoz és a csoporthoz történő igazodás. A mesék gyakorlati tapasztalatokat, erkölcsi értékeket hordoznak, mellyel a gyermek azonosul, így alakulnak erkölcsi értékei, fejlődnek érzelmei, ezáltal a népmese nemcsak szórakoztat, hanem nevel is.

Dramatikus játékok:

Különböző szerepeket vetítenek előre. Segítik az átélt, hozott élmények eljátszását. A gyermekek dramatikus játékaik szabad elhatározásból, önként történnek. A dramatizálás segíti a gyermekek önismeretének alakulását, önmegvalósításukat, kreativitásukat, a kommunikációs képességük fejlődését (mimika, gesztus, testtartás, testbeszéd, párbeszéd). Alakítja továbbá az együttműködés, az alkalmazkodás, az egymásra figyelés képességét. Fontos, hogy a játékokhoz rendelkezésre állhassanak különböző, változatos anyagú, típusú kiegészítők. Az óvodapedagógusok alkalmoszerű mese-dramatizálása is élményhez juttatja a gyermekeket.

Népi szólások:

Fontos a stilisztikai értékük. Nyelvi képekkel fejezik ki a mondanivalót. Népi bölcsességek, természeti és társadalmi környezetből merítenek, azzal szoros kapcsolatban vannak, fejlesztik a gyermek humorérzékét.

Mondókák, kiolvasók, halandzsák:

A kiscsoportban napi rendszerességgel jelen vannak, segítve a gyermek beszoktatását, erősítve érzelmi biztonságérzetét (tenyérsimogatók, lovagoltatók, höcögtető). Ritmusuknál, egyszerűségükénél fogva szívesen fogadják és tanulják a gyermekek, gyakran és örömmel mondogatják.

A halandzsa szövegeknek, elsősorban a hangképzés, a beszédfejlesztés szempontjából van komoly jelentőségük, de fejlesztjük általa a gyermeki fantáziát, kreativitást. A gyermek nem keresi értelmét, jó játékot lát benne. Szívesen tanul, és alkot maga is ilyen szövegeket. Ritmusukkal, a mozdulatok és a szavak egységével a gyermeknek érzelmi- értelmi élményeket adnak.

Irodalmi alkotások:

A gyermekvers, a mese fejleszti a beszédképességet, esztétikai élményt és örömet nyújt, befolyásolja a gyermek érzelmi világát. Nem magyaráz, hanem ábrázol. Azt közvetíti, hogy a valóság nemcsak sikerekből, hanem kudarcokból is áll, de a pozitív emberi értékek segítenek megtalálni a megoldásokat. Az irodalmi alkotások, a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítői.

- Fontos az óvónő modellszerepe.
- Előadásmódja irodalmi, esztétikai élményt nyújtó.
- Fontos a megfelelő tempójú, érthető, lényegre törő, szabatos, tiszta beszéd.
- Az irodalmi művek kiválasztásánál, érvényesül az igényesség, az életkorhoz és a fejlettséghez igazodó kiválasztás.
- Fontos feladat a beszédgátlás feloldása, a beszédkedv felkeltése és megőrzése; beszédfigyelem kialakítása.
- A gyermek saját vers és mesealkotása, annak mozgással és / vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

- A közös irodalmi tevékenység során alakul az együttműködés, az egymásra figyelés, és az alkalmazkodó képesség.
- Beszédhibás gyermekek elfogadtatása, beszédhiba javítása logopédus bevonásával.
- A gyermek egyéni beszédsajátosságának figyelemmel kísérése.
- Új fogalmak, kifejezések megismertetése, nem kívánatos szavak, kifejezések "kioltása".
- Szemléletes, képszerű előadásmóddal a gyermek belső képalkotásának segítése, lehetőség a pozitív, negatív érzelmek átélésére. Erkölcsi érzékük, ítélőképességük alakítása.
- Verbális és nonverbális elemek, gesztusok használata.
- A könyv, az irodalmi alkotások iránti igény és szeretet kialakítása.
- Képeskönyvek, eszközök, bábok helyes bánásmódjának, mozgatásának elsajátítása, és elsajátíttatása.
- A nap bármely szakaszában, csoportszobában és udvaron egyaránt kezdeményezhető mese- vers.
- Az óvodapedagógus a komplex óvodai programcsomagot ötlettárként használja a differenciált fejlesztés érdekében.

Beszédművelés feladatai:

- Rendszeresek a beszélgetések a napi tevékenységek során.
- Beszédhallás, beszédmegértés fejlesztése.
- Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése.
- Idő-és téri egymásutániságok felfogása, felismerésének és kivitelezésének fejlesztése (történeti sorba rendezés).
- Nyugodt légkör, gyermekre figyelő, „odaforduló” magatartás, szemkontaktus – érezze a gyermek, hogy fontos a felnőtt számára az, amit közöl.
- A gyermeket beszédre ösztönözzni a témához kapcsolódó kérdésekkel.

Mese, vers átadásának sajátos tartalmi:

- 1) Mondókák.
- 2) Versek
- 3) Mesék (állat-, tündér-, tréfás-, nép- és műmesék, verses mesék, láncmesék, folytatásos mesék, mai mesék) **élményszerű átadásához:**

- Megfelelő hely biztosítása a csoportban, vagy a csoporton kívül.
- Igényes, életkornak megfelelő anyag kiválasztása.
- A **mindennapos** mesélés alkalmainak biztosítása.
- Kiscsoportban rövid, a nagyobb gyermekeknél folytatásos mesék segítik az elalvást. A mindennapos mesélés a gyermekek mentálhigiénéjének elmaradhatatlan eleme.
- Az óvónő lehetőséget biztosít arra, hogy a gyermekek maguk is mesélhessenek.

Bábozás:

Kezdetben a gyermek csak befogadó, később az óvónői minta hatására maga is elkezd a bábozást. A bábozás hozzájárul a gyermek önkifejezésének, mozgáskoordinációs képességének fejlődéséhez azáltal, hogy a bábozás közben maga talál ki új mozgásformákat.

Megvalósítás feltétele és feladatai:

- Megfelelő hely és nyugodt légkör biztosítása.
- A bábok sokféleségével lehetőséget nyújt arra, hogy a gyermek maga választhassa meg az eszközt, amellyel bábozni szeretne.
- Megtanítja a báb mozgatásának helyes technikáját, önálló kezelését.
- Segíti a gyermeket az önmegvalósításban, szorongásainak feloldásában.
- Segíti az élmények kijátszását. A bábozást a társas kapcsolatok alakításának fontos színtereként, eszközöként és módszereként használja.

Drámajáték:

Mindig valami cselekvésre, mozgásra épülő játék. Az interaktivitásánál fogva hozzájárul a kapcsolatok építéséhez, a szocializáció feladatainak megvalósításához.

A drámajáték jó gyakorlata beépül a mindennapokba és terápiás céllal egyaránt eredményesen használható: visszahúzódó gyermekeknél, a túlzott önértékeléssel bíró, a szemkontaktust kerülő, a testi érintést nem tűrő gyerekeknél egyaránt. A drámajáték, mint módszer, segíti az integráció és inklúzió pedagógiájának megvalósulását. Komplex módon alkalmazható a nevelési-tanulási folyamatokban. Kapcsolható valamennyi megvalósuló projekt témájához.

A drámajáték tartalmi gazdagítását hatékonyan segítik - valamennyi csoport napirendjében megjelenő - , a jó gyakorlatunkban kidolgozott különböző projektekhez kapcsolódó játékok, ill. játékgyűjtemények.

Célja:

- Személyiségformálás,
- képesség- és készségfejlesztés (értelmi, mozgás, beszéd)

A drámapedagógiai játékok, a dramatikus elemek felhasználásával hozzájárulnak:

- a kommunikációs képességek fejlesztéséhez,
- a kapcsolatteremtés és -tartás alakításához,
- az egyéni készségek, képességek fejlesztéséhez,
- az emberi tulajdonságok, jellemvonások megismeréséhez, mely segíti a közösségbe való beilleszkedést.

Megvalósítás feladatai:

- Kidolgozott játékgyűjteményünk biztosítása valamennyi csoportunk számára.
- Mobil, változatos eszközök biztosítása.
- Megfelelő hely tér és idő biztosítása.

- A dámajátékok segítségével a pozitív és negatív élmények feldolgozásának, eljátszásának biztosítása.
- Saját készítésű eszközök, jelmezek, kiegészítők alkotása a gyermekek bevonásával.
- A játék hitelességerősíti, ha az óvónő partnerként vesz részt a játékban.

Megvalósítás feltételei:

- Hely, idő, eszköz biztosítása.
- Irodalmat szerető, igényes beszédű, művészetekre érzékeny óvónő.
- Óvoda dolgozóinak követhető beszédpéldája (formai, tartalmi, dinamikai).
- Eszközök elkészítéséhez szükséges anyagok biztosítása.
- Igényes, esztétikus, tartós, mese - és verses könyvek.
- Ismeretterjesztő gyermeklexikonok használata.
- Színházi, bábszínházi előadások megtekintésével színvonalas irodalmi élmények nyújtása.
- Óvónők számára, az önképzéshez szükséges könyvek frissítése.
- Népi, klasszikus és kortárs irodalmi művek felhasználása.

Fajtái:

- kapcsolatteremtő,
- lazító és koncentrációt segítő,
- feszültségoldó,
- érzékelő,
- hallásfinomító,
- íz-, szaglászérezékelést finomító,
- tapintási érzékelést finomító,
- térérezékelést fejlesztő,
- bizalmat fejlesztő,
- metakommunikációt fejlesztő,
- önismeret, csoportismeret fejlesztő,

- együttműködést fejlesztő,
- improvizációt fejlesztő,
- mozgás - zene - ritmusérzék fejlesztő.

Fejlettség várható eredményei:

- A gyermek szívesen hallgat és mond mondókákat, verseket, idéz fel, dramatizál egyszerűbb meséket, meserészleteket.
- Érti a megismert szavakat, és beszédében megfelelően használja azokat.
- Egész mondatokban beszél.
- Megjegyzi a mese legfontosabb elemeit, mesei szófordulatokat (szereplők, események), megnevezi azokat.
- Tud kiegészíteni szóban ismert meserészleteket.
- Óvónőjét és társait figyelmesen végighallgatja.
- Részt vesz a dramatikus és bábos játékokban.
- Tud meséket, történeteket kitalálni, mozgással megjeleníteni, kifejezni.
- Alkalmazza a kapcsolatteremtés elemi szabályait.
- Tud a könyvben a kép alapján tájékozódni.
- Óvja a könyvet, az elkészített eszközöket, díszleteket.
- Képes korának megfelelően a színházi előadások cselekményének követésére, s az ezzel kapcsolatos viselkedési szabályok elsajátítására és megtartására.

VIII. 3. ÉNEK- ZENE, ZENEI NEVELÉS

A zenei nevelés célja a közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése, ami fejleszti a gyermek zenei ízlését és esztétikai fogékonyságát. Fontos eleme a játékoság és az érzelmi telítettség. Azáltal, hogy a gyermekeket zenei élményekhez juttatjuk, megalapozzuk zenei anyanyelvüket.

Zenei nevelésünk alapköve a Kodály-koncepció, melynek alapelvei a következők:

- Minden népnek a saját zenéjéből kell merítenie.
- A zene emberformáló, éppen ezért a gyermekek mindig értékes zenét halljanak.
- A zenei nevelésnek legyen része a néphagyomány ápolás. A zenei nevelés elsődleges eszköze a tiszta óvónői ének és az élőzene.
- A dalok, játékok, népszokások többsége a naptári évhez, évszakok változásaihoz, emberi élet sorsfordulóihoz fűződnek, melyek megjelennek kidolgozott innovációinkban, jó gyakorlatunkban és projektjeinkben.

Az ének-zene nevelési területét jól kiegészíti és támogatja intézményünkben 20 éve működő néptánc- és gyermekjátékos program. A foglalkozásokon részt vevő, kiemelkedően tehetséges gyermekeknek lehetősége van a városunkban működő nagymúltú Bartina Néptánc Együtteshez való kapcsolódásra.

A hangszerek iránt érdeklődő gyerekek a Liszt Ferenc Zeneiskola növendékeként gazdagíthatják tudásukat.

Célja:

- Az ének és zene megszerettetése.
- Zenei készségek, képességek kialakítása, fejlesztése.
- A közös éneklés örömeinek megéreztetése, esztétikai hatásának érvényre juttatása.
- Közös játék örömeinek átélése, a gyermek zenei ízlésének, esztétikai fogékonyságának, egymáshoz való pozitív viszonyulásának fejlesztése.
- A gyermekek zenei élményhez juttatása.
- Hiteles hagyományok átadása.
- Zenei anyanyelv megalapozása.

Megvalósítás feladatai:

- A gyermekeket zenei élményhez juttatja az óvónő éneke és hangszeres zenéje.
- A népi, a hagyományos (a műzenei) és más népek dalainak, zenéinek, klasszikuszeneművek hallgatása, megismertetése az óvodai élet során.

- A művészeti ágak komplexitásának megfelelően lehetőséget ad a zenehallgatás ábrázoló tevékenységgel való összekapcsolására, ill. a zeneművek által keltett belső képek kifejezésének szóbeli megfogalmazására (Mit mesél neked a hallott zene?).
- Lehetőséget biztosít az óvodapedagógus, hogy a gyermekek érzelmeiket mozgással is kifejezhessék.
- Ünnepekhez, jeles napokhoz kapcsolódó szokások, dalok, zenék megismertetése, hagyományok ápolása.
- Az óvónő tiszta éneke, zenét kísérő egyenletes mozgása példaértékű.
- Rendszeres lehetőség biztosítása a zenehallgatás élményének átéléséhez.
- Főleg ünnepi alkalmakkor, de egyéb más alkalmakat is megragadva az óvónők többszólamú mű, illetve kánonok megszólaltatásával a gyermekeket zenei élményhez juttatják.
- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott korcsoport képességszintjének megfelelő válogatása, kortárs zeneművek felhasználásával.
- A zenei tevékenység változatos szervezeti formáinak biztosítása (kötött és kötetlen egyaránt).
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal (dalosjátékokkal, párbeszédessé, jól artikulált, érthető, megfelelő tempójú) és zenei készségfejlesztő játékokkal.
- A gyermekeknek lehetőségük és alkalmuk van a hangszerek és azok hangjának megismerésére, ritmushangszerek használatára.
- Az óvodapedagógus a komplex óvodai programcsomagot ötlettárként használja a differenciált fejlesztés érdekében.
- A zenei képességfejlesztés integráltan megjelenik a gyermekek játéktevékenységben.
- A zenei élmény legyen mindennapos lehetőség az óvodában, valamennyi tevékenységhez kapcsolódik. kapcsolódjon minél több tevékenységhez.
- Zenei készségek, képességek kialakítása, fejlesztése.

Megvalósítás feltételei:

- Hely: tiszta, szellőztetett, szabad terület.
- Idő: alkalmanként és szervezett formában történő énekléshez.

- Eszköz:
 - a népi gyermekjátékokhoz szükséges esztétikus kellékek,
 - dallam és ritmusjátészó hangszerek.
- Mintaszerú óvónői ének és éneket kíséző mozgás.

A fejlettség várható eredményei az óvodáskor végére:

- A gyermekek örömmel és élvezettel játszanak énekes játékokat.
- Saját képességeiknek megfelelően, gátlások nélkül, felszabadultan, egyedül is tudnak (mernek) énekelni.
- Élvezettel figyelnek a zenehallgatásra, mely örömet, élményt jelent számukra.
- Képesek klasszikus zenére mozgást improvizálni, ill. a zene által keltett érzések ábrázoló tevékenységben való megjelenítésére.
- Képesek a zene által keltett belső képek szóbeli kifejezésre.
- Felismerik, megkülönböztetik és megnevezik a zenei fogalom párokat.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Tudnak természetes tempóban járni.
- Biztosan tudnak (életkortól függően) 15-18 énekes játékot, 5-15 mondókát (a dalok hangterjedelme minden esetben életkorhoz igazodik).
- Tudnak és énekelnek felelgetős dalokat.
- Tudnak egyre nehezebb dallammotívumokat, dallamot visszaénekelni.
- Különféle cselekvésekkel fejezik ki az egyenletes lüktetést és a dalritmust.
- Egyéni képességeikhez mérten törekednek/tudnak tisztán énekelni.
- Nyitottak a bemutatott zene befogadására.
- Alkalmi dalokat tudnak/ énekelnek ünnepkörökhöz, projektekhez kapcsolódva.
- Dallammotívum alapján felismerik a hallott dalt, felismerik környezetük hangjait, dallam és ritmusjátészó hangszerek hangját.
- Ismerik a tér - forma alakítási lehetőségeket (kör, csigavonal, átbújás), melyet a kötött szervezésű foglalkozásokon éppen úgy alkalmaznak, mint a szabadon választott tevékenységeik során.
- Próbálkoznak dallam-rögtönzésekkel.

- Ki tudnak találni ismert dallamokhoz mozgást, játékot.
- Egyéni képességeikhez mérten fejlett a zenei emlékezetük.

A program megvalósításához szükséges eszközök

Ritmushangszerek, dallamhangszerek, magnó, kazetták, online eszközök, CD-lejátszó, CD lemezek, online internetes oldalak, egyéb eszközök (kendő, koszorú, botok, fejdíszek, stb.), fejlesztő eszközök: báb, óvónők és gyermekek által készített és használt hangszerek. Különböző anyagokból, terményekből készített hangszerek.

Szakkönyvek: Forrai: Jár a baba, jár

Forrai: Ének az óvodában

Törzsök: Zenehallgatás az óvodában

Kodály: Kis emberek dalai

Kiss E: Gyermekjáték gyűjtemény

Zenei nevelés módszertani könyvek

Kompetencia alapú programcsomag kiegészítő kiadványai: Játék – tánc, élet.

ill. a Zenevarázs

VIII . 4. RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA, VIZUÁLIS NEVELÉS

A vizuális nevelés komplex, összetett nevelési terület, mely elsősorban a látásra és manualitásra épülő képességcsoportok fejlesztését célozza meg. A vizuális nevelés során a gyermek sokféle anyaggal, eszközzel, technikai eljárással találkozik. Tapasztalatokat gyűjt, alakulnak készségei, képességei. Ismerkedik az anyagok alakíthatóságával, felhasználhatóságával, cselekvése során rájön arra, hogy az általa létrehozott alkotások maguk is értékeket hordoznak, díszítik, szebbé teszik környezetüket. Mindez örömmel, sikerélménnyel, elégedettséggel tölti el őket. A tevékenykedés során fejlődik ízlésük, esztétikai érzékük.

A vizuális nevelés során fő elv: **nem a produktum a fontos, hanem maga az alkotás folyamata, öröme.**

Célja:

- A vizuális észlelés, emlékezet, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá, könnyebbé tétele.
- A gyermek tér-, szín-, formaképzetének gazdagítása, esztétikai érzékenysége, szép iránti nyitottsága, igényesség alakítása.
- Az íráshoz szükséges mozgáskoordináció, szem - kéz koordináció fejlesztése, alakítása.
- A gyermek önkifejezésének kialakítása, fejlesztése.
- A mozgáshoz, ének-zenéhez, mese-vershez, környezeti neveléshez kötődően, sokféle, újszerű technika és eszköz használata.

Megvalósítás feladatai:

- Az óvónő lehetővé teszi, hogy a gyermekek az egész nap folyamán játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel, és a technikákkal.
- Az esztétikai élmények befogadását elősegítő képességek, készségek és érzelmek kialakítása és fejlesztése.
- Vizuális tapasztalatok nyújtása életkornak megfelelően.
- A gyermeki önkifejezésnek minél nagyobb tér és lehetőség biztosítása.
- A képi, és konstruáló-, kifejezőképességek kibontakozása.
- Egyszerű munkafogások és eszközhasználat képességének fejlesztése.
- Érdeklődés felkeltése és fenntartása az ábrázoló tevékenységek iránt.
- Kézmozgások finomítása, képi gondolkodás fejlesztése.
- Az óvónő minden esetben megtervezi a tevékenységek technikáját és eszközeit.
- Megismerteti használatát a régi gyermekkor játékkészítő és népi kismesterséget őrző technikáit és eszközeit.
- Lehetőséget biztosít a szabad témaválasztásra.
- Biztosítja a nyugodt, örömteli légkört, és elfogadó, bátorító közreműködésével segíti a gyermeki alkotó, alakító tevékenységet.

- Egyénre szabott, pozitív értékeléssel megerősíti a gyermeket; elősegíti, ill. fent tartja az ábrázolás iránti kedvét és érdeklődését.
- Az óvodapedagógus segíti a gyermekek szándékos, képalakító tevékenységét élményeikhez kapcsolódó témákkal, és ehhez megfelelően illeszkedő technikákkal.
- Az ábrázolás tevékenység során kerüli a sematizmust, a formákat maga a gyermek hozza létre.
- Arra törekszik, hogy minden gyermek egyaránt megtalálja az utat a vizuális ábrázolás öröméhez. (Motiváció, érzelmi készítés.)
- A gyermeknek mindig időt hagy a szemlélődésre, felfedezésre, az elmélyült munkára.
- Oly módon irányítja a gyermekek figyelmét, hogy észrevehessék a sok látnivaló közül mi az, ami esztétikus, mi az, ami szép, ami érték. Személyes példával segíti az esztétikai érzék kialakulását.
- A gyermekek kiállításokat és tárlatokat látogatnak, ahol a nekik tetsző alkotásokról szóban is véleményt alkothatnak.
- Az óvodapedagógus a komplex óvodai programcsomagot ötlettárként használja a differenciált fejlesztés érdekében.

Megvalósítás feltételei:

- A nyugodt munkához szükséges tartalmas, örömteli légkör biztosítása.
- Egy-egy képzőművészeti alkotás bemutatása (motiváció, érzelmi ráhangolás, feldolgozás, stb.)
- Lehetőséget nyújt a mindennapok folyamán a vizuális tevékenységhez: hely, idő eszköz, élmény biztosítása. Az eszközök mindig elérhetőek a gyermek számára.
- Az ábrázolás tárgya, ill. eszköze lehet kreatív, formabontó pl.: fakéreg, újságpapírból ecset, stb.
- A vizuális tevékenység **kötetlen formában** valósul meg.
- A gyermekmunkákból készült kiállításokon egyformán megjelennek a különböző korú és fejlettségű gyermek munkái.

A fejlettség várható eredménye az óvodáskor végére:

- Az ábrázolt formák felismerhetők.
- Emberábrázolásban megjelennek a részformák.
- Képet alkot élmény, emlékezet és képzelet alapján a számára biztosított eszközökkel és anyagokkal.
- Megfelelően használja az eszközöket, rendelkezik a helyes ceruzafogás technikájával.
- Többféle technikai eljárást alkalmaz. Alkalmazza a technikai eljárásokat.
- Felismeri és megnevezi a színeket, annak sötét és világos árnyalatait.
- Rendelkezik koordinált szem- és kézmozgással.
- Igényes környezete rendjére, tisztaságára, esztétikumára.

A program megvalósításához szükséges eszközök

Különböző vastagságú, különböző felületű és méretű papírok és anyagok; többféle technikához különböző festékek, eltérő vastagságú színes ceruzák és kréták; gyurma, agyag, gipsz, nemez, viasz, stb., ecset, olló, ragasztó; tű, cérna, textíliák, természetes anyagok.

VIII. 5. MOZGÁS, TESTI NEVELÉS

Minden gyermek lételeme a mozgás. Köztudott tény, hogy a gyermek fejlődésének és fejleszthetőségének alapja és kiindulópontja a mozgásfejlesztés. A gyermek mozgásfejlettsége mindig pontos jelzést ad idegrendszere mindenkori állapotáról, meghatározza és vissza is hat az értelmi struktúrák fejlődésére. Éppen ezért olyan külső és belső környezet kialakítására törekszünk, mely tereivel és eszközeivel kielégíti a gyermek mozgásigényét. Az eszközök megválasztásában mindig fő szempont a biztonságosság, ill. sokfajta mozgás gyakorlására lehetőséget adó és motiváló, esztétikus megjelenés. figyelemfelhívó és motiváló legyen.

A testi jó közérzet mindig előfeltétele a jó lelki közérzetnek. A mindennapokban kellő időt és lehetőséget biztosítunk, hogy gyermekeink eleget mozoghassanak. **A mindennapos testnevelés minden csoportban játékba integráltan működik.** Az épület adta lehetőségeknek és időjárási viszonyoknak, valamint talajviszonyoknak megfelelően a mindennapos testnevelés része a rendszeres kocogás, növekvő időtartammal és távval. Az udvari játék, a séták, a kirándulások, a néptánc gazdagítja a mozgás lehetőségeinek körét.

A mozgásszegény életmód következményeként egyre több a járás – és tartáshibás gyermek. A rendellenességek korrekciójára gyógytestnevelési foglalkozásokat tartunk. A nevelési év elején, ortopéd szakorvos által kiszűrt gyermekek vesznek részt a foglalkozásokon.

A tanulási nehézségekkel küzdő gyermekek mozgáskultúrájának és tanulási képességek fejlesztésére a fejlesztőpedagógusok egyéni és kiscsoportos mozgásos foglalkozásokat szerveznek.

A mozgás iránt érdeklődő gyermekek számára szabadidős foglalkozások szerveződnek (szivacsosárlabda és szivacsfoci), amelyek lehetőséget adnak a tehetségek felismerésére.

Cél:

- A gyermek természetes, harmonikus, összerendezett kis- és nagymozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában, ami kedvezően befolyásolja a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-képességét és az egyes szervek teljesítőkéességét.
- Egészséges életmódra nevelés.
- Testi képességek alakítása, fejlesztése (erő, ügyesség, állóképesség, gyorsaság):
 - mozgás - koordinációjuk, motoros képességek fejlesztése,
 - testséma ismeretük,
 - tér- és időbeli tájékozódó képességük,
 - alkalmazkodó képességük,
 - szem-, kéz-, láb koordinációjuk,
 - egyensúly érzékük.
- Pozitív személyiségjegyek kialakítása (társra figyelés, küzdeni tudás, kitartás, egészséges versenyszellem kialakítása).
- Mozgásemlekezet és mozgáskreativitás kialakítása és fejlesztése.

Az óvónő feladatai:

- A mozgás megszerettetése, a természetes mozgáskedv felkeltése, fenntartása, a mozgásigény kielégítése.
- A mozgástapasztalatok bővítése, gyakorlási lehetőség biztosítása.
- A testi képességek - fizikai erőnlét - fejlesztése.
- A spontán-, és tervszerű mozgáslehetőségek kihasználása az óvoda épületén belül és kívül, az udvaron és kirándulásokon, különböző szervezeti formák és eszközök biztosításával.
- Az óvónő legalapvetőbb feladata a derűs légkör, a jó hangulat biztosítása, örömteli, mindennapos mozgás biztosítása, a mozgáskedv fenntartása.
- A pedagógus jelenlétével, aktív közreműködésével biztonságérzetet nyújt a gyermek számára, és ösztönözi az újfajta mozgás elsajátítását.
- A mozgásos tevékenységeket és az azokhoz szükséges eszközöket az óvónő mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez, egyéni szükségletéhez és a csoportok összetételéhez igazítja. Minél több alkalmat biztosít a nagymozgások gyakorlására (levélsöprés, hólapátolás, kerti munka, ágyazás, teremrendezés, stb.)
- A gyermekek tájékozódó képességének és a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése.
- Az eszköztár bővítését célzó lehetőségek kiaknázása:
 - házi eszközkészítés,
 - pályázatok írása.
- A mozgásformák helyes végrehajtásának megerősítésével, a megfelelő viselkedésformák kiemelésével dicsér és motivál az óvónő.
- A lábtorna a mindennapos testnevelés része lehet, ahol az óvodapedagógus megfelelő ismeretekkel, vagy képzettséggel rendelkezik.
- Mozgásemlékezet és mozgáskreativitás kialakítása és fejlesztése zenével támogatva.
- Az óvodapedagógus a komplex óvodai programcsomagot ötlettárként használja a differenciált fejlesztés érdekében.

Megvalósítás feltételei:

- Eszközök biztosítása, melyek:
 - esztétikusak,
 - fejlesztő hatásúak,

- a gyermekek méreteinek és számának megfelelőek,
 - könnyen kezelhetőek,
 - balesetveszély mentesek,
 - változatosak, és a gyermek számára vonzóak.
- Elegendő idő.
 - A lehetőségekhez mérten biztosítható hely.
 - Higiéniai követelmények és előírások biztosítása (portalanítás, szellőztetés, eszközök fertőtlenítése).
 - Mozgásszerető, aktív óvodapedagógusok.

A fejlettség várható eredményei óvodáskor végére:

- A gyermek szeret mozogni, kitartó a mozgásos játékokban.
- Nagymozgása, finom motorikája, egyensúlyészlelése jól fejlett.
- Betartja a szabályokat a különböző versenyjátékok és ügyességi játékok során.
- Tud ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat végezni.
- Eszközhasználata biztonságos.
- Képes saját és társai testi épségére vigyázni.
- Testtudata kialakult, téri tájékozódása biztonságos.
- Önállóan is kezdeményez mozgásos játékokat.
- Képes az egyszerű mozdulatsorok felidézésére, ill. zenére mozgást improvizálására.

A gyógytestnevelés céljai:

- Az egészséges életmód kialakításához szükséges önismeret, a rendszeres testedzés szükségességének kialakítása és megszerettetése.
- Azoknak a speciális mozgásformáknak, gyakorlatoknak a tudatosítása - mind a nevelők, mind a gyermekek körében -, melyek az érintett gyermekek egészségi állapotának javításához, általános teljesítőképességük, edzettségük fokozásához hozzá járulnak.

A gyógytestnevelő feladatai:

- A gyermekek egészségi állapotromlásának lehetőség szerinti megelőzése.
- A gyermek teljesítőképességének növelése, edzettségének fokozása.
- Érdeklődés felkeltése, igény kialakítása a rendszeres testmozgásra.

A gyógytestnevelés megvalósításának feltételei:

- A gyógytestneveléshez szükséges szakemberek.
- Megfelelő hely, idő és eszközök biztosítása.

A fejlettség várható eredményei óvodáskor végére a gyógytestnevelésben:

- A gyermek, a nehézségei ellenére szeret mozogni.
- Együttműködő a fejlesztést végző gyógytestnevelővel.

A mozgásfejlesztés megvalósításához szükséges eszközök

- *A testnevelés foglalkozások feladatának megfelelő kéziszerek és egyéb torna eszközök.*
- *Speciális mozgásfejlesztő eszközök:*
 - kör- és mászókötel,
 - bordásfal,
 - WESCO tornaeszközök (karikák, labdák, egyensúlyérzék – fejlesztő játékok, stb.),
 - „MOZGÁSKOTTA”,
 - „AYRES” tornaeszközök,
 - gumiszalag,
 - súlyzó,
 - tornaszalag,
 - „BODY ROLL” hengerek,
 - „Medicin” labdák.

VIII. 6. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE MATEMATIKAI TARTALMAKKAL

A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat, általa a gyermekek az őket közvetlenül és közvetve körülvevő természeti és társadalmi környezetről gyűjtenek élményeket, tapasztalatokat. Mivel az óvodás gyermek teljesen érzelmi beállítottságú, a környezetében szerzett tapasztalatokat, benyomásokat, elsősorban érzelmein keresztül értékeli. A negatív érzellemmel kapcsolt tapasztalatok is, felhasználható ismeretként funkcionálnak. Vigyázni kell: a negatív érzelmekkel kísért tapasztalat szerzés során ne alakuljon ki félelem, rettegés az élőlények és a tárgyak iránt.

A valóság felfedezése révén tapasztalja környezeté tárgyait, eseményeit, személyeit és a köztük lévő kölcsönhatásokat, törvényszerűségeket, valamint az emberi, természeti, tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól is. Mindeközben felfedezik, megismerik szülőföldjüket, az ott élő embereket, a hazai tájat, helyi néphagyományokat, szokásokat, a tárgyi kultúra értékeit. Megtanulják ezek szeretetét és védelmét is.

A tapasztalatok mélyen beépülnek a gyermek alakuló ismeretrendszerébe. Az átélt élmények során megszerzett ismeretek alakítják, formálják, a gyermek közvetlen és tágabb környezetéhez fűződő viszonyát.

A külső világ tevékeny megismerésének folyamatában építünk a minél több érzékszervvel való tapasztalásra, az élmények több szempontú felidézésére, valamint a pedagógiai módszerek mellett a természettudományos módszerek gyakoribb alkalmazására.

Ezek segítségével nem csak a megfigyelőképességük, gondolkodásuk, emlékezetük, társas magatartásuk, nyelvi kifejezőkészségük alakul, hanem az ok-okozati összefüggések, kölcsönhatások felismerése révén, formálódik ökológiai szemléletük is. Környezettudatos magatartásuk megalapozódik, cselekvő-gondolkodó tevékenységük kibontakozik.

A gyermek a természeti és társadalmi környezetből szerzett ismereteit szabad játékában felhasználja, folyamatosan gyakorolja, munkatevékenységében alkalmazza.

A külső világ tevékeny megismerését, hatékonyan segítik - valamennyi csoportunkban aktívan beépített - a jó gyakorlatunkban kidolgozott különböző projektekhez kapcsolódó innovációk, játékok.

A matematikai nevelés, a környezet megismerésére nevelés szerves része. Az óvodás korú gyermek matematikai tapasztalatai, a környezetükből szerzett információikból ered. A környezeti és matematikai nevelés egységének, összetartozásának megértéséhez, a matematikai tartalmak felfedezéséhez, illetve felfedeztetéséhez meg kell találni mindennapjainkban a matematikát, amely ott van a növényekben, azok részeiben, kertben, piacon, séták és kirándulások helyszínein, azaz mindenütt.

A matematikai nevelés nem csak ismeretek halmaza, hanem gondolkodásfejlesztést, cselekvéses gondolati tevékenységet is tartalmaz.

Cél:

- A gyermekek természeti és társadalmi környezetükben sok olyan tapasztalatot, ismeret szereznek, mely a koruknak, érdeklődésüknek megfelelő.
- Kialakulnak azok a készségek, képességek, melyek jól használhatóak a biztonságos eligazodáshoz, illetve tájékozottságukhoz.
- Érzelmileg nyitottá válnak természeti, társadalmi, tárgyi környezetük iránt.
- Kifejlődik környezetbarát gondolkodásmódjuk. Fejlődik, alakul környezettudatos magatartásuk (fenntarthatóság).
- A tudás megszerzése iránti vágy, az érdeklődés felkeltése.
- Cselekvő, személyes tapasztalatszerzés kialakítása.
- Értékalapozás: a gyermek értelmi fejlettségénél fogva, még nem tudja felfogni az érték fogalmát. Amihez pozitív érzelmi viszonyulása van (nyíló virág, ablakon beáramló napsütés, akváriumban fickándoó halak), ami szép kellemes, jó, - aszerint képes a látottaknak értéket tulajdonítani.
- Átéli a világ egyre jobb megértésének izgalmát.
- Kialakul igénye a harmonikus, egészséges környezetre.

Megvalósítás feladatai:

- Sokféle tevékenység biztosítása a környezeti és matematikai tapasztalat- és élményszerzésre, mely elősegíti a gyermek önálló véleményalkotását, döntési kompetenciájának fejlődését.
- A felfedezés örömeinek megéreztetése.
- Ökológiai összefüggések, az élő- és élettelen környezeti tényezők közötti kölcsönhatások megfigyeltetése a szervezett és spontán helyzetekben.
- Környezetünk megismertetése, elsősorban természetes közegben (közvetlen tapasztalás útján).
- Környező valóság megismerése és a matematikai tapasztalatszerzés során a cselekvés és a verbalitás egységének megteremtése (amit tapasztal, tudja megfogalmazni).
- A környezethez fűződő pozitív magatartási formák, viselkedési módok alakítása.
- Életkori és egyéni sajátosságok, szükségletek figyelembevétel.
- Élmények biztosítása, rendszeres kirándulások, séták szervezése.
- A gyermekek életkorának és érdeklődésének megfelelő szakirodalom biztosítása (pl.: gyermeklexikonok).
- Az óvónő személyiségével, magatartásával modell a gyermekek számára, és a tudomány által igazolt, hitelesnek elfogadott ismereteket nyújt.
- Az óvodapedagógus módszertani felkészültsége korszerű a környezeti nevelés hatékonysága, a színvonal érdekében (pl. projekt módszer).
- Megfelelő eszközök biztosítása a természetben való folyamatos tevékenykedéshez, a jelenségek megfigyeléséhez.
- Az óvodapedagógus és a gyermekek által készített eszközök, játékok.
- Az óvodapedagógus épít a gyermekek érdeklődésére, természetes kíváncsiságára, tevékenységi vágyára, valamint a gyermek által kezdeményezett spontán szituációkra.
- Kedvező alkalmat teremt élmény- és tapasztalatszerzésre, melyet színesít a környezeti játékok gyakori alkalmazásával. Lehetőséget ad a folyamatok megmutatásra, lerajzolásra, eljátszásra.
- A gyermekek környezetében, az óvodapedagógus olyan eszközöket biztosít, melyek cselekvésre, gondolkodásra készítik, megindítják fantáziáját.
- A közös felfedezést, élményszerzést, feldolgozást kooperatív játékokkal (szóháló, kerekasztal, sorba-rendezés, csoportalakítás lehetőségeinek módjai, villantó) segíti.

- Az absztrakt fogalmi gondolkodás megalapozása.
- A különböző témák feldolgozásakor az óvodapedagógus mindig támaszkodik a gyermekek ötleteire, igényeire, élményeire.
- Az óvodapedagógus a komplex óvodai programcsomagot ötlettárként használja a differenciált fejlesztés érdekében (4 őselem/4 évszak projekt módszer szerinti feldolgozása).

A fejlettség várható eredménye:

- A gyermek tudja személyi adatait, a család fogalmát, kapcsolatrendszerét (név, lakcím, szülők neve, foglalkozásuk, testvérek, születési dátum).
- Ismeri szűkebb lakóhelyét és az óvoda tágabb környezetét.
- Tapasztalatokat szerez a gyermek-felnőtt interakciós kapcsolatairól, viselkedésformáiról.
- Megnevezi testrészeit, érzékszerveit, tisztában van azok védelmével.
- Élményszerző programokon több mesterséggel találkozik (eladó, tanító, fodrász, tűzoltó, mentős, rendőr, kosárfonó, fazekas, stb.)
- Ismeretei bővíthetnek a régi idők életéről, a másfajta ember szokásairól, életéről, tevékenységéről.
- Megismeri közvetlen környezete tárgyait, használati eszközeit.
- Felismer, és tud csoportosítani több közlekedési eszközt különböző szempontok alapján.
- A helyes gyalogos közlekedés szabályait ismeri, és helyesen alkalmazza.
- Vannak ismeretei a különböző természeti jelenségekről és hatásukról (évszakokat, hónapokat, napok nevét eső, hó, szél, dér, vulkán, árvíz, szivárvány, stb.).
- Tudomása van a természet egységéről (tápláléklánc, élettér, védett növények, védett állatok).
- Felismeri és rendszerezi az állatokat (élőhely, élelem, életmód és forma).
- Ismer más kontinensen élő különleges állatokat.
- Tudomása van régmúlt idők állatairól, azok életéről.
- Ismeri a növények neveit, jellemző tulajdonságait. Megnevezi azonosságukat, különbségeiket.
- Növényt gondoz, ápol.

- Megkülönbözteti a zöldséget a gyümölcstől.
- Intézményünk fűszerkertjében gyógynövényekkel, kirándulásokon, terepgyakorlatokon (madarász-ovi) védett növényekkel találkozik.
- Gyakorolja a helyes környezet- és természetvédő magatartást (szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás, komposztálás, stb.).
- Matematikai készségei komplex fejlesztése során, valamint a környező valóság megismerésében érzékennyé válik a változó világra, képes annak cselekvő megismerésére.
- Képes tulajdonság szerinti válogatni a tárgyak között különböző szempontok szerint (anyag, forma, hang, stb.).
- Megnevez különböző térhelyzeteket, érti, és követni tudja az irányokat, használja a névutókat.
- Képes válogatásra, kiegészítésére, sorba rendezésére.
- Érti, és helyesen használja az összehasonlítást kifejező szavakat.
- Részt vesz mennyiségek összemérésében, különböző eszközzel és módon.
- Összemér két halmazt párosítással, becsléssel.
- Képes előállítani rendezéssel, bontással többet, kevesebbet, ugyanannyit.
- 10-es számkörben egyszerű műveleteket végez.
- Képes síkbeli alakzatok azonosítására, s azok tulajdonság szerinti szétválasztására.

A program megvalósításához szükséges eszközök

- állatok, növények világa képsorozat,
- diavetítő, vetítővászon, diaképek,
- internetes honlapok,
- video kazetták, DVD kazetták állatokról, növényekről,
- magnó, hangkazetta- Természet hangjai,
- az óvodapedagógusok és a gyermekek által készített eszközök, játékok,
- földgömb,
- „Minimat” készlet,
- társasjátékok,
- logikai készlet,

- tükör, nagyító,
- kémcsövek,
- mérleg,
- természetes anyagok gyűjteménye, üvegek,
- kerti szerszámok,
- határozó könyvek, lexikonok.
- rovarmegfigyelő készlet,
- mikroszkóp,
- bonckészlet,
- állathang felerősítő készlet,
- távcsövek,
- tóvizsgáló készlet,
- komposztláda,
- szelektív hulladék tárolóedények,
- „Kuka - Tündér” társasjáték (szelektív hulladékgyűjtés).

VIII. 7. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A gyermek mindennapi tevékenységének része a különböző munkajellegű tevékenység. E tevékenység összetettsége és mennyisége az idő előre haladtával és a gyermek fejlődésével fokozatosan együtt nő arányosan bővül.

A munka jellegű tevékenység a gyermek belső motivációjára, (érdeklődés, kíváncsiság, utánzás, tevékenységvágy) az önkéntességre, az önálló döntés lehetőségére épül. Az óvodáskor végére elérjük, hogy a munkavégzésénél a belátáson alapuló megértés, cselekvés domináljon.

A munkatevékenység feltételeinek biztosításával (eszköz, hely, idő, légkör, óvónői jelenlét), valamint folyamatos értékeléssel biztosítjuk, hogy a munkavégzés során minden gyermek átélhesse a sikeres, eredményes munka feletti örömet.

Célja:

- Életkori sajátosságokhoz és egyéni fejlettséghez igazodó gyermeki önállóság támogatása.
- A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, képességek, szokások kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a személyiség sokoldalú fejlesztését.
- A munka jellegű tevékenységet örömmel végzik.
- Munkavégzési technikák megismerése, a munkafogások biztonsággal való végzése.
- A saját- és mások munkájának eredményének megbecsülésére nevelés.
- Munkavégzés során a feladattudat és felelősségérzet kialakítása.
- A munkafeladatok igényes elvégzésére nevelés, pozitív hozzáállás kialakítása.
- Mindennapi munkajellegű tevékenységek végzése során tapasztalatokhoz, információkhoz jutnak az őket körülvevő tárgyi világról.
- Észreveszik a környezetükben, hogy mikor van szükség a munkájukra, s azt önállóan kezdeményezik is.
- Ismerik a naposi munka menetét.

Munka jellegű tevékenységek:

- Önkiszolgálás: testápolás, öltözés, étkezés
- Segítségnyújtás társaiknak.
- Naposi munka
- Alkalomszerű munkák: saját- és környezet rendjének megőrzése, megbízatások, teafőzés, sütés, gyümölcs-és zöldség-salátakészítés, stb.
- Növény- és állatgondozás.
- Kerti munkák.
- Szelektív hulladékgyűjtés.

Ezeket a tevékenységeket tetszés- és lehetőség szerint lehet bővíteni.

	Cél	Feladat	Fejlesztés eredménye	Eszközök
<i>Testápolás</i>	A helyes testápolás szokásainak kialakítása: kézmosás, fésülködés, WC – és zsebkendő használat. Ápolt külső igényének kialakítása.	Eszközök biztosítása, munkafolyamat bemutatása, segítése. Sorrendiség. Megfelelő idő biztosítása. Ellenőrzés, értékelés.	Önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, ismerik a testápolás szabályait, szükség szerint használják a zsebkendőt.	Minden gyereknek: Fésű, fogkefe, pohár, törölköző. Mosdónként: Tükör, szappan, körömkefe. WC papír, fogkrém.
<i>Öltözködés</i>	Önálló öltözés.	Bemutatás, segítség, ellenőrzés, értékelés.	Önállóan öltöznek, vetkőznek, ha kell segítséget kérnek.	Ruhazsák, polc, cipőtartó.
<i>Étkezés</i>	Önálló, kulturált étkezés szabályainak elsajátítása.	Bemutatás, példamutatás, eszközök megismertetése.	Önállóan, kulturáltan étkeznek. Helyesen használják az evőeszközt. (biztonsággal)	Gyerekenként: tányér, evőeszköz, pohár, szalvéta.
<i>Naposság</i>	Ismerjék meg a napos feladatait, önállóan, a szabályok betartásával végezzék el azokat.	Naposi feladatok, munka menetének, a sorrendiségnek a pontos ismerete. Ellenőrzés, értékelés folyamatosan. Kellő mennyiségű feladat, önállóság biztosítása. Tárgyi feltételek biztosítása.	Tudnak önállóan, esztétikusan teríteni, asztalt rendbe tenni. Szívesen végzik a naposi teendőket, segítenek egymásnak és a felnőtteknek. Örülnek a szép, tiszta, rendezett környezetnek.	Naposkötény, terítő, kancsó, kenyereskosár, asztaltörölő. Csoportonként: Gyermekméretű söprű, személtlapát.

<i>Alkalom. szerű munkák</i>	Vállaljanak feladatot a szép, rendezett környezetért, segítsenek egymásnak és a felnőtteknek. Vegyék észre a munka szükségességét.	Eszközök biztosítása. Munkafolyamatok bemutatása, eszközök használatának ismertetése. A munkafolyamat ellenőrzése, értékelése. Folyamatos odafigyelés.	Biztonsággal tudják használni az eszközöket. Szívesen végzik a munkát, maguk is kezdeményezik. Igényesek környezetükre, értékelik saját és mások munkáját	Gyermekméretű gereblye, lombsöprű, söprű, locsolókanna, kapa.
------------------------------	--	--	---	---

<i>Növény és állatgondozás</i>	Szeressék a növényeket, állatokat, tanuljanak meg gondoskodni róluk.	Az élő környezet megszerettetése a gyermekkel, annak megláttatása, hogy miért van szükség a gondozásukra, ismerjék meg a munka folyamatát. Ellenőrzés, értékelés.	Szeretik a növényeket, állatokat, szívesen gondoskodnak róluk, felelősséget éreznek értük.	Gyermekméretű locsolókanna.
<i>Kerti munka</i>	Ismerkedjenek a növények életével, ok-okozati összefüggéseket vegyék észre.	Eszközök biztosítása, munkafolyamatok bemutatása. Az ember természetátalakító tevékenységének bemutatása	Szívesen végzik a kerti munkát, megtanulják az eszközök használatát.	Gyermek méretű ásó, gereblye, kapa, lapát, talicska, locsoló kanna, stb.

A megvalósítás feladatai:

- Az óvónő és az óvodában dolgozó felnőttek munkavégzése, munkához való viszonya példaértékű.
- Céltudatos irányítás, tudatos pedagógiai tervezés, szervezés, gyermekekkel való együttműködés.
- Elegendő, változatos, tényleges munkalehetőség biztosítása, az önállóan kezdeményezett munkavégzés lehetőségének megteremtése. A gyermek saját személyével és közvetlen környezetével kapcsolatos, alkalomszerű munkák, melyek a gyermeki önállóságot támogatják. Amit csak lehet, a gyermekek maguk végeznek el.
- A munkavégzés során figyelembe vesszük a gyerek életkorát, fejlettségét. Azt a tevékenységet, amelyet biztonsággal képes elvégezni, azt önállóan meg is teheti (önkiszolgálás naposi munka, stb.).
- A munkafolyamatok pontos menetének, az eszközök helyes használatának bemutatása, megtanítása, fokozatosság biztosítása (egyre nagyobb önállósággal, egyéni kezdeményezés).
- Az értékelés konkrét, reális, fejlesztő. A munkához való pozitív viszony kialakítása folyamatos értékeléssel, dicséréssel, megerősítéssel történik. Hatékonyságát, fejlesztő hatását konkrét, személyre szóló értékelésekkel érhetjük el. Mindig szem előtt tartjuk az értékelés konkrét, reális, önmagához mért fejlesztő jellegét.
- Munkafeltételek - eszköz, idő, hely, munkalehetőség, megfelelő légkör - biztosítása.
- A munkavégzésben rejlő fejlesztő lehetőségek kihasználása: mozgás-, testséma-, téri tájékozódás-, percepció-, kognitív képességek-, verbális fejlesztés.
- Munkatevékenység irányítása során eljuttatja a gyermeket annak felfedezéséhez, megtapasztalásához, hogy ő maga is folyamatosan alakíthatja, szebbé, kellemesebbé, célszerűbbé teheti környezetét.

Megvalósítás feltételei

- A munkához szükséges - a gyermek méreteinek megfelelő - eszközök biztosítása megfelelő számban és minőségben. Az eszközök mindig hozzáférhetően kerülnek elhelyezésre.
- Elegendő idő biztosítása, várakozási idő kiküszöbölése.
- Elegendő hely biztosítása, hogy minden gyermek kényelmesen, egymás akadályozása nélkül végezhesse feladatát.
- Nyugodt légkör megteremtése, melyben önállóan tevékenykedhetnek, de bármikor kérhetik felnőtt, vagy társuk segítségét.
- Állandó felnőtt felügyelet, aki szükség esetén segítséget nyújt, ellenőriz, értékkel.

Fejlettség várható eredményei óvodáskor végére

- Szeret közösen dolgozni.
- Örül, ha a kapott, vagy vállalt feladatot eredményesen teljesíti.
- Önállóan végzi a naposi munkát.
- Szívesen vállal egyéni megbízatást.
- Szívesen gondozza az állatokat, növényeket, felelősséget érez értük.
- Örömmel segít a kisebbeknek, egymásnak, felnőtteknek, felismeri, ha valaki segítségre szorul.
- Ismeri a szerszámok, munkaeszközök helyes használatát, tisztán és rendben tartja őket, tisztában van használatuk veszélyeivel.
- Vigyáz saját- és társaik testi épségére.
- Ismeri és alkalmazza a munkavégzés során nélkülözhetetlen higiéniai szabályokat.
- Megbecsüli mások munkáját, örül egymás sikerének.
- Igényes saját környezetére.
- Észreveszi, ha munkavégzésre van szükség.

A program megvalósításához szükséges eszközök: a táblázatban felsoroltak szerint.

IX. Az óvoda hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei

Az óvodai élet szép alkalmai az **ünnepek**. Színt, változatosságot hoznak a mindennapokba, nevelőértékük nagy:

- segítik az érzelmi- értelmi nevelés feladatának megvalósítását,
- jó alkalmat kínálnak a gyermek számára, hogy ismerkedjen a nyilvánosság előtti szerepléssel,
- a jól sikerült szereplés a gyermek, szülő és pedagógus számára egyaránt sikerélményt nyújt.

Hasonlóképpen nagy várakozással, izgalommal tölti el a gyermekeket a csoport, több csoport, vagy az egész óvoda **kirándulásai**. Ez az óvodapedagógustól mindig komoly szervezőmunkát, szakmai felkészülést kíván.

Neki(k) szükséges:

- eldönteni, hová menjen a gyermekcsoport kirándulni.
- kiválasztani a helyet,
 - mely jól megközelíthető, szabad- és változatos mozgásformákat biztosító,
 - biztonságos,
 - szükségletek kielégítésére alkalmas (ivóvíz és pihenési lehetőség).
- gondoskodniuk a gyermekek biztonságáról. Balesetvédelmi oktatásminden kirándulás előtt szükséges (balesetveszély kiküszöbölése, kellőszámú kísérő, elsősegélydoboz, stb.).

IX. 1. ÓVODÁINK CSOPORT SZINTEN SZERVEZŐDŐ, ILL. KÖZÖS ÜNNEPEI:

- Mikulás
- Karácsony
- „Nyárköszöntő”
- Környezet ünnepei, jeles napok (madárkarácsony, Víz Világnapja, Föld napja, Madarak-fák napja)
- Néphagyományok (Márton napi vigadalom, Lucázás, betlehemezés, farsang, húsvét, Kiszé-égetés; májusfaállítás)
- Anyák napja

- Gyermeknap, „Gyermeklánc Majális”
- Nagyok búcsúztatása
- Évzáró

Az ünnepek tartalmának, szervezeti formájának meghatározása a csoport óvónőinek a feladata. Az ünnepekkel kapcsolatos szervezési feladatokat (dekoráció, zászló, óvoda dekorációja feldíszítése) az éves munkatervben rögzített ünnepségekért felelős kollégák végzi.

IX. 2. AZ ÓVODÁINK KIRÁNDULÁSAI

Csoportjaink, már kiscsoporttól rendszeresen – változó alkalommal és időtartalommal – hosszabb-rövidebb kirándulásokat szerveznek.

Fontosnak tartjuk, hogy:

- az évszakonként, akár többször is szervezett kirándulások alkalmával ismerkedhessenek gyermekeink természeti környezetünk szépségeivel, értékeivel, azok megóvásával. (Szálka, Gemenc, Sötétvölgy, Mórág, Dombai-tó, stb...)
- meghívásra, közvetlen környezetükkel (Decs, Ócsény, Sióagárd), az ott élőkkel, a helyi szokásokkal, hagyományokkal találkozassanak, megismerkednek és megtanulják az itt érvényes viselkedési formákat, szabályokat. Hogyan kell viselkedni a buszon, vonaton, kisvasúton, hajón, hogyan kell viselkedni, ha ismeretlen emberekkel találkozunk?
- Több éves hagyománya van a nagy népszerűségnek örvendő, változó helyszínnel szerveződő három napos **OVI-tábornak**. Ide mindig csak az iskolába lépő nagycsoportosainkat visszük el. A megfelelő számú óvónői felügyelet mellett először tapasztalhatják meg a gyermekek a szülőtől való távollétet. Természeti környezetben ismerkedhetnek a növény- és állatvilággal, megfigyeléseket és egyszerű kísérleteket végezhetnek.

A kirándulások szervezéséért csoportjaink óvónői felelnek. Kirándulások előtt legalább három nappal bejelentik mikor, hová, milyen céllal, milyen gyermeklétszámmal és kísérettel

indulnak. Az óvónők szabad választásán múlik, hogy a kirándulásokra meghívják a szülőket, vagy nélkülük szervezik meg azt.

IX. 3. AZ ÓVODA és a CSALÁD KÖZÖS RENDEZVÉNYEI

- Szülőkkel közös programok:
 - szüreti felvonulás,
 - néptáncbemutató,
 - családi sportnap, „Gyermeklánc Majális”,
 - évzáró műsor.

- Szülőkkel közös kirándulások.
- Alapítványi rendezvények:
 - *szülők – nevelők alapítványi bálja,*

 - „Nyárköszöntő”.

- OVI - váró program szervezése

az óvodáink iránt érdeklődő, ill. az óvodáinkban kerülő szülők, gyermekek részére. Ennek során megismerkedhetnek az intézményeinkben folyó nevelőmunkával, óvodáink sajátos arculatával, működési rendjével.

X. Az óvoda kapcsolatai

X. 1. AZ ÓVODA és a CSALÁD

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a *családdal való együttműködés, mely során figyelembe vesszük a családok sajátosságait, azaz a segítségnyújtás mindig sajátos módon, a családhoz illeszkedően valósítunk meg (intervenciós gyakorlat).*

- A családdal való kapcsolatteremtésben a szülő és az óvónő egyaránt kezdeményezhet. Az óvónő gondoskodik a kapcsolat folyamatos fenntartásáról. A szülő az óvónőben támaszt talál és segítségre lelhet gyermeke fejlesztéséhez.
- Az óvónő elismeri a család elsődlegességét a nevelésben, tiszteli a szülőt, és elfogadja még akkor is, ha a gyermeknevelésben hiányosságokat tapasztal.
- Megismeri és elfogadja el a család szokás- és szabályrendszerét, s a gyermek fejlődése érdekében tapintatosan befolyásolja, és kiegészíti azt.
- Az óvónő megtalálja minden szülővel egyénileg is a kapcsolattartás legmegfelelőbb módját. Ennek alkalmai: napi információ csere, családlátogatások, fogadóórák, nyílt napok, szülői értekezletek, közös rendezvények és tevékenységek.
- A szülők, a gyermekek, az óvónők kölcsönös megismerkedését szolgálják az előzetes beszélgetések, az OVI - váró programon, és a „Szülői Csevegőn” való részvétel.
- Fontos, hogy az óvoda minden dolgozója előítélet-mentesen közeledik minden családhoz.
- Az óvoda megszervezi és biztosítja a szülők érdekegyeztető és érdekérvényesítő fórumait.
- Az óvoda és a család kapcsolatának alakulásában fontos szerepe van a *Szülői Szervezetnek*. Az óvónők, támaszkodnak a Szülői Szervezet koordináló programszervező, segítő munkájára. Ugyanakkor az Szülői Szervezet véleményével, javaslataival segíti az óvodai helyi program alakulását, megvalósítását.
- Kapcsolattartás alkalmai, melyekhez rendelkezésre áll a nevelői szoba:
 - Szülői szervezeti- megbeszélések,
 - szülői értekezletek,
 - fogadóórák,
 - „Szülői Csevegő”,
 - közös ünnepek,
 - napi találkozások,
 - fogadóóra a logopédussal és fejlesztőpedagógussal, szakemberekkel.

X. 2. AZ ÓVODA és a BÖLCSŐDE

Óvodánk a Városi Bölcsődével folyamatosan kapcsolatot tart, melyet együttműködési megállapodás is rögzít. Tartalma a következőkre terjed ki:

- az óvodába készülő gyermekekkel a leendő kiscsoportos életkorú gyermekekkel foglalkozó óvónők találkoznak a bölcsődében. Beszélgetnek, játszanak a kicsikkel, a kisgyermeknevelőkkel pedig közben tapasztalatot cserélnek.
- A kisgyermeknevelők a kiscsoportos óvodásokat ősszel, a beszoktatási időszakban meglátogatják.
- Szükség és igény szerint közös tapasztalatcseréket, továbbképzéseket, szülői értekezleteket szervezünk az intézmények közötti együttműködési megállapodásban foglaltak szerint.
- Részt veszünk egymás szakmai és egyéb rendezvényein.

X. 3. AZ ÓVODA ÉS AZ ISKOLA

Az iskolával való tartalmas kapcsolat egyik biztosítéka az óvodások zavartalan iskolakezdésének. A kölcsönös érdeklődés hozzájárul egymás nevelési céljainak, elképzelésének megismeréséhez, megértéséhez.

Óvodáink rendszeres kapcsolatot tartanak a városiskoláival. Fontos számunkra az intézményünktől iskolába kerülő gyermeke nyomon követése. Az iskolák is ebben jelzőrendszeri szerepet vállalnak óvodánk felé.

Kapcsolattartás formái:

- A tanítónők - igény szerint – tavasszal személyesen találkozhatnak az óvodából hozzájuk kerülő gyermekekkel, egyéni információt nyerhetnek róluk.
- Az óvodalátogatások során a tanítónők megismerkedhetnek az óvoda élet- és tevékenység szervezésével, szakmai tapasztalatcserét folytathatnak az óvodapedagógusokkal az óvodai nevelő – fejlesztő munka során használt módszerekről.

- Az iskola meghívására október – november hónapban óralátogatáson veszünk részt, majd ezt követően szakmai beszélgetést folytatunk az iskolakezdés tapasztalatairól.
- Közös értekezletek, továbbképzések szervezése.
- Biztosítjuk, hogy az iskoláktól kapott plakátok, szóróanyagok kihelyezését. Továbbításukkal, tájékoztatjuk a szülőket az iskolákban induló SULI-váró programról, ill. a szeptemberben induló első osztályok kínálatáról.

X. 4. AZ ÓVODA és a KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK

A közművelődési intézmények rendezvényei, programkínálata elősegíti nevelési feladataink sokoldalúvá és színesebbé tételét. A rendezvények, tárlatok látogatása a kultúraközvetítésen túl, hozzájárulnak a gyermekek viselkedésének, magatartásának alakításához és fejlesztéséhez.

Kapcsolatunk élő és mindennapos:

- a Babits Mihály Kulturális Központtal,
- a Művészetek Házával,
- a Liszt Ferenc Zeneiskolával,
- az Illyés Gyula Gyermekek és Megyei Könyvtárral,
- a Wossinszky Mór Megyei Múzeummal,
- az Agóra mozival.

Kapcsolattartás formái:

- színházi gyermekelőadások és rendezvények látogatása,
- gyermekfilmek (szelektív) látogatása,
- bábszínházi, és zenés gyermekműsorok megtekintése,
- interaktív hangszerbemutatók, közös hangversenyek szervezése,
- gyermekkönyvtári foglalkozásokon való részvétel (könyvkölcsönzés),
- múzeumlátogatás, interaktív csoportfoglalkozás nagycsoportosaink számára,

- múzeumi filmvetítés a növény- és állatvilágról, természeti jelenségekről, alkalmanként történelmi eseményekről. A különböző témákhoz kapcsolódó kézműves tevékenységeken való részvétel.

X. 5. ÓVODA EGYÉB KAPCSOLATAI

- Pedagógiai munkánkat közvetlenül segíti a Tolna Megyei Pedagógiai Szakszolgálat, alkalmazásában álló **logopédus**, és az EGYMI alkalmazásában álló SNI logopédiai ellátást nyújtó utazó gyógypedagógus-logopédus kolléga. Munkájukat – akárcsak a saját gyógy- és **fejlesztőpedagógusaink** - az óvónőkkel való szoros együttműködés jellemzi. Kölsönösen támaszkodnak egymás tapasztalataira, felhasználják egymás eredményeit. Az év eleji felméréseket, szűrőmunkát egyéni, ill. kiscsoportos formában történő fejlesztés követi. A fejlesztésre a Perczel Mór utcai és Szent-Györgyi Albert utcai óvodánkban, Szőlőhegyi óvodánkban heti több alkalommal, egyéni munkarend szerint kerül sor.
- Munkájukról a fejlesztést végző pedagógusok fejlődési naplót vezetnek. Év eleji és év végi méréseik eredményeiről külön írásos tájékoztatót nyújtanak a csoport óvónőinek és az óvodavezetőnek. Szükség és igény szerint részt vesznek a csoport szülői értekezletein, fogadóórát tartanak.
- Az óvodáink **egészségügyi ellátására** szükség szerint (pl. tisztaság szűrés) vehető igénybe a védőnői szolgálat.
- Évi egy alkalommal **fogorvosi szűrővizsgálaton** vesznek részt intézményünk gyermekei.
- Kapcsolatot tartunk, együttműködünk:
 - **A Tolna Megyei Pedagógiai Szakszolgálattal:** akik a tanköteles, ill. nagy csoportos óvodásainkkal év elején és tavasszal, beiskolázás előtt tájékoztató vizsgálatot végeznek. Hozzájuk küldjük a szociálisan éretlen, magatartási, beilleszkedési és tanulási zavarral küzdő gyermekeket. Tanácsaikkal, egyéni foglalkoztatással segítik fejlesztésüket, felzárkóztatásukat.

- **Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakszolgálat és Rehabilitációs Bizottsággal:** ahová akkor fordulunk, ha felmerül a SNI kérdése, indoka. Ebben az esetben szakvizsgálatra küldjük a gyermeket, tanácsot kérve a megfelelő iskolatípus megválasztásához.
- **SZMJV Humánszolgáltató Központ Családsegítő és Gyermekjóléti Központjával.** Felhívjuk a szülők figyelmét szolgáltatásaikra, s igény szerint – a gyermekvédelmi felelősökön keresztül – segítünk a kapcsolat kialakításában.
- **Szekszárd Megyei Jogú Város Képviselőtestületének Humán Bizottságával és a Humán Osztályával.** Közös értekezleteken, megbeszéléseken veszünk részt szakmai, tanügy-igazgatási, finanszírozási és egyéb témákban. Éves munkánkról értékelő beszámolót készítünk.
- **Szekszárd Megyei Jogú Város Képviselőtestületének Szociális Bizottságával.** A gyermekvédelmi felelőseink munkaköri leírásukban rögzítetteknek megfelelően rendszeresen kapcsolatot tartanak a bizottsággal a rendszeres, ill. egyszeri nevelési körülményeit érintő kérdésekben, a határozatok ellenőrzésében.

X. 6. ÓVODA és a ROMA ÖNKORMÁNYZATOT KÉPVISELŐ SZERVEZET KAPCSOLATA

A kapcsolattartás formái:

- Részvétel a szervezet által meghirdetett rendezvényeken, kapcsolattartás a roma önkormányzattal.
- Egyéb, alkalomszerű, aktuális problémák megoldására kezdeményezett konzultációk a kisebbség roma önkormányzat képviselőjével.

XI. GYERMEKVÉDELEM

Intézményeinkben a gyermekvédelmi feladatokat - az óvodapedagógusokkal közösen megbízott gyermekvédelmi felelősök látják el.

Minden óvodapedagógus kiemelt feladatai közé tartozik a gyermekvédelmi munka. Az egyéni sorsokkal való törődés, a családgondozás, az esetetek segítése fontos feladatként jelenik meg programunkban.

Gyakorlatunkban a gyermek családi körülményeinek figyelemmel kísérése, fejlődésének nyomon követésével együttesen történik. A szülővel kialakított jó kapcsolat a későbbi megoldások alapvető feltétele.

Különös figyelmet és gondot fordítunk a kedvezőtlen szociális és kulturális környezetből érkező gyermekekre. Fontos feladatunk a közösségbe való beilleszkedésük segítése, az egészséges életmód szokásainak (étkezés, tisztálkodás, mosdóhasználat), és viselkedéskultúrájuk alakítása. Mindezt eredményesen csak szerető-elfogadó, tapintatos nevelői attitűddel érhetjük el, mely egyaránt meghatározó a gyermekekkel való bánásmódon túl, a családdal való kapcsolattartásban is. Munkánk során fő elv: a család tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése, a gyermek iránt érzett felelősség.

A gyermekvédelmi munka fő feladata a prevenció, azaz a veszélyeztettség kialakulásának a megelőzése. Ez a szülő, az óvodapedagógus és a gyermekvédelmi felelős közös együttműködésén alapul.

Ha az óvoda a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a Családsegítő és Gyermekjóléti Központtól.

A legsúlyosabb esetekben megtörténik a veszélyeztetett nyilvántartásba vétel.

Nyilvántartásba vétel szempontjai:

- súlyos anyagi nehézséghez kapcsolódó nevelés,
- elhanyagoló neveléshez kapcsolódó testi- lelki bántalmazás,
- súlyos érzékszervi károsodás, ill. tartós betegség,
- a gyermek testi, mentális fejlődésének veszélyeztetése.

Minden óvodánkban jól látható helyen tájékoztatjuk a szülőket arról, hogy ki látja el az óvónő kollégák közül a gyermekvédelmi feladatokat, mely ügyekben, és mikor lehet őket felkeresni.

Gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Évente gyermekvédelmi tervet készít.
- A szülők számára jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények címét és telefonszámát. Gondoskodik a honlapon való közérdekű telefonszámok megjelenítéséről.
- A csoport óvónői jelzése alapján feltárja a gyermek fejlődését veszélyeztető tényezőket, és törekszik megszüntetésükre.
- Segítséget nyújt a hátrányok kompenzálásához az egyéni bánásmód keretei között.
- Tapintatos személyes kapcsolatot alakít ki azon családokkal, akik segítséget kérnek, vagy láthatóan segítségre szorulnak. A titoktartási kötelezettség minden családot érintő kérdésben érvényesül.
- A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek esetében a rendszeres gyermekvédelmi támogatás odaítélése előtt – ha szükséges a csoport óvónőivel közösen – környezettanulmányt végez.
- Nyilvántartja a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű valamint a veszélyeztetett gyermekeket, rögzíti az érdeükben tett intézkedéseket és azok eredményeit (szociális iroda, ill. a jegyző által megküldött határozatok).
- Szüksége esetén az illetékeseknek adatokat szolgáltat.
- Gyermekbántalmazás vélelme, vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező esetén értesíti a Családsegítő és Gyermekjóléti Központot. Gyermekjóléti Központ felkérésére részt vesz az esetmegbeszélésen.
- Kapcsolatot tart a gyermekvédelmi intézményekkel, szervezetekkel, szükség esetén vállalja a közvetítő szerepet a szülő és a szervezet között.
- Évente beszámol a nevelőtestületnek a gyermekvédelmi munkájáról és annak hatékonyságáról.

A gyermekvédelmi felelősök rendszeres kapcsolatot tartanak:

- a csoport óvónőivel,
- intézményvezetővel,
- gyermekorvosokkal, védőnőkkel,
- Tolna Megyei Pedagógiai Szakszolgálattal,

- Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzatának Szociális Bizottságával,
- Családsegítő és Gyermekjóléti Központtal.
- az Önkormányzat jegyzőjével.

XII. FELZÁRKÓZTATÓ NEVELÉS CSOPORTON BELÜL és/vagy FEJLESZTŐPEDAGÓGIAI FOGLALKOZÁSOKON

Évről-évre nő a beilleszkedési, teljesítmény és magatartási problémákkal küzdő gyermekek száma, melynek hátterében sok egymásra épülő ok húzódhat meg. Az írás, olvasás, számolás elsajátításához szükséges pszichikus funkciók intenzív fejlődése az óvodás korra tehető.

A funkciók egyensúlya, a működésük integrációja hatéves korig kialakul, ami azt jelenti, hogy az iskolai tanulási nehézségek megfelelő óvodáskori fejlesztő munka segítségével megelőzhetőek, súlyosságuk csökkenthető.

Óvodáskorú gyermekek esetében tanulási zavar veszélyeztetettségről beszélhetünk, mely részfunkció zavarokban nyilvánulhatnak meg. Az időben észrevett korai jelek (melyekhez szükséges ismerni a jelző tüneteket), és a tudatosan alkalmazott játékos fejlesztő munka hozzájárulhatnak a részképesség gyengeséggel küzdő gyermekek hatékony fejlesztéséhez. Nevelési rendszerünkben fontos szerepet kap az iskolai tanulást meghatározó pszichikus funkciók, tanulási képességek fejlődésének megtámogatása, erősítése.

Prevenációs munkánk lényege, hogy az óvodába lépéskor kezdődik, folyamatosan tart és kiterjed minden gyermekre, figyelembe véve a gyermekek egyéni érését, fejlődését. Ha a részképességek gyengesége összetett vagy több területen tapasztalható a lemaradás, esetleg egyéb (értelmi, beszéd, magatartás) probléma is felmerül, korrekciós foglalkozások végzése válik szükségessé, melyet fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, logopédus bevonásával végzünk.

A fejlesztés célja:

- A tanulási zavarok kialakulásának megelőzése a részképességekben való lemaradások időbeni korrekciója.

- A beilleszkedési, teljesítmény és magatartási problémákkal küzdő gyermekek fejlődési folyamatának megsegítése.
- A gyermek érési folyamatához igazított és az életkori sajátosságainak megfelelő eszközökkel történő támasznyújtás a játékban, mozgásban rejlő lehetőségek kihasználásával.
- A kiemelkedő tehetségű gyermekek képességeinek felismerése, erős oldalainak támogatása, ismereteinek elmélyítésével, lehetőségek biztosításával.

A megvalósítás feladatai:

- Az óvodapedagógus a napi tevékenységek során figyelemmel kíséri a gyermekek megnyilvánulásait (lehetőség nyílik a speciális tünet- együttesek kiszűrésére).
- A gyermekek fejlődését nyomon követi, legalább félévente rögzíti, (a fejlődés nyomon követését teszi lehetővé az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig).
- Naprakész ismeretere alapozva kiválasztja a fejlesztés módszereit, eszközeit.
- Módszerei között kiemelt szerepet kap a differenciálás és az egyéni bánásmód.
- Sokféle tevékenységi és cselekvési lehetőséget biztosít.
- A fejlesztés érdekében kihasználja a spontán helyzeteket és lehetőségeket.
- Toleráns, empátikus attitűdjével kialakítja a gyermekekben az együttműködő készséget.
- Megfelelő rugalmassággal és szervezőképességgel rendelkezik.
- A kiemelkedő tehetségű gyermekeknek lehetőséget biztosít a továbbfejlődésre, tehetségük kibontakoztatására, ösztönzi kreativitásukat.
- Folyamatos kapcsolatot tart a fejlesztőpedagógussal, logopédussal, gyógypedagógussal.

Fejlesztőpedagógus feladatai:

- Diagnosztikus vizsgálatokat végez tanév elején és végén (DIFER, Diszlexia előjelző gyorsteszt, mozgás fejlettség).

- Részt vesz a szakszolgálat szakembere által végzett iskolaérettségi vizsgálaton.
- A vizsgálatok eredményei alapján konzultál a szakemberekkel, a csoportban dolgozó óvodapedagógusokkal (team munka) majd kiválasztja azokat a gyermekeket, akik részképességeiknek gyengesége miatt célzott fejlesztésre, korrekciós foglalkozásokon való részvételre szorulnak.
- Egyénre szabott fejlesztő programot tervez.
- Meghatározza a fő fejlesztési irányokat, területeket, módszereket, eszközöket.
- Játékos foglalkozásokat vezet (egyéni, kiscsoportos).
- Folyamatos kapcsolatot tart a csoport óvodapedagógusaival, illetve szülőkkel, tájékoztatást nyújt az egyes gyermek fejlődéséről.
- Összeköttetésben áll a Szakszolgálatokkal, szükség esetén, nyomtatványon jelzi az adott problémát, szakvizsgálatokra irányít.
- Szakmai előadásokat, fórumokat, beszélgetéseket szervez a szülőknek („Csevegő”).

A tanulási képességeket meghatározó és fejlesztendő pszichikai funkciók

Pontos és differenciált vizuális észlelés

- alak, forma, méret szín pontos felfogása,
- összetartozó részek értelmes egészként való észlelése (Gestalt-látás),
- megadott formák – színek megtalálása, kiemelése egy-egy képi környezetből (figura-háttér észlelés),
- adott tárgyak térbeli helyzetének helyes felismerése, megítélése,
- vizuális információk téri elrendezése,
- vizuális információk sorba rendezése.

A hallott (auditív) információk

- pontos észlelése, megkülönböztetése,
- adott hangok kiemelése,
- adott hangok egymásutániségének felismerése, hangcsoportok egységbe foglalása.

Összerendezett, koordinált mozgás, szem-kéz koordináció

A látott, hallott információk összekapcsolásának képessége, motoros visszaadása

- rövid idejű vizuális- verbális memória,
- szándékos figyelem kb. 10 perces figyelemkoncentráció.

A fejlesztés tartalma

Mozgáskoordinációs képességek

- Mozgástapasztalatok bővítése, mozgáskészségek alakítása.
- Fizikai állóképesség fejlesztése, mozgáson keresztül a szellemi aktivitás előkészítése, az értelmi struktúrák fejlesztése.
- Testséma ismeret, a testrészekkel végzett különböző mozgásokon keresztül.
- A test alapkoordinátáinak tudatosítása, térbeli tájékozódás pontosítása, irányok gyakorlása.
- Finommotorika fejlesztése, az író mozgáshoz szükséges differenciált és koordinált mozgás kialakítása.

Értelmi képességek, kognitív funkciók:

- Érzékelő apparátus fejlesztése, pontos differenciált észlelés kialakítása
- Az egyes területek közötti keresztcsatornák működésének erősítése
- Rövid és hosszú távú emlékezet fejlesztése
- Probléma megoldó gondolkodás fejlesztése
- Logikai összefüggések felismerése
- Matematikai képességek fejlesztése
- Figyelem tartósságának növelése, szándékos figyelem kialakítása
- Általános ismeretek bővítése

Verbális képességek

- Beszédészlelés, beszédértés
- Gondolatok szóbeli kifejezésének képessége
- Szókészlet növelése
- Beszédbátorság kialakítása

Szociális képességek

- Én-kép, önbizalom erősítése
- Önálló helyzetmegoldásokra való képesség fejlesztése
- Feladattudat, feladattartás
- Kapcsolatteremtési, együttműködési, alkalmazkodási képesség
- Önkritikai képesség
- Szabálytudat, szabályokhoz való alkalmazkodás kialakítása

A fejlettség várható eredménye óvodáskor végére

- A folyamatos prevenciós és korrekciós fejlesztés hatására a 6-7 életév végére a részképességekben lemaradt gyermekek önmagukhoz képest fejlődést mutatnak.
- Alkalmassá válnak az általános iskolai tanulmányaik megkezdésére.
- A tehetséges gyermekek adottságai minél teljesebben kibontakoznak.

XIII. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK INTEGRÁLT NEVELÉSE

Hisszük és valljuk, hogy a „más” gyermek is **gyermek** elsősorban, és csak másodsorban „más”. A másságával élő gyermeknek ugyanazon dolgokra van szüksége, amire a többieknek: **szeretetre, elfogadásra, összetartozás érzésére, tapasztalásra, tanulásra, fejlődésre.**

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált neveléséhez kapcsolódó, meghatározó jogszabályok:

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 4.§ 25. pontja; e rendelet 1. melléklete a Sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének irányelveiről;
- Az Emberi Erőforrások miniszterének 31/2012. (X.8.) EMMI rendelet 5. sz. melléklete a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról.

A törvény értelmében **„sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a gyermek, tanuló, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján**

- a) testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd,**
- b) a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd.”**

A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges gondozás keretében, állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdve, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges gondozást a gyermek, tanuló életkorától és állapotától függően, a szakértői véleményben foglaltak szerint kell biztosítani.

Óvodánk szakfeladata Alapító Okiratunkban foglaltak szerint:

- a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése
- a megismerő funkciók, vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető, illetve organikus okra vissza nem vezethető tartós és enyhe fokú rendellenességével küzdő gyermekek óvodai nevelése integrált

Cél:

- a sajátos nevelési igényű gyermekek együtt nevelése a hasonló korú, normál ütemben fejlődő társaikkal,
- az emberek közötti különbségek megismerésének, felismerésének tudatosítása,
- a másság elfogadásának megalapozása,
- a segítségnyújtás módjainak, eszközeinek, módszereinek megismertetése.

Megvalósítás feladatai:

- a másságot elfogadó szemléletformálás és környezet megteremtése (befogadó pedagógusok, dajkák, intézményi dolgozók, gyermekcsoportok, szülők).
- az óvónő a tünetek alapján minél előbb érzékeli, fel- és megismeri az SNI gyermekekre jellemző problémákat.
- az óvónő jelzi a gyógypedagógusnak a gyermekkel kapcsolatos problémát és kéri annak feltárását, valamint kezdeményezi a vizsgálatot a megfelelő szakszolgálatnál.
- a pedagógus rendszeres kapcsolattartása az SNI gyermekek fejlesztésében közreműködő szakemberekkel (gyógypedagógus, logopédus, pszichológus, stb.).
- az óvodapedagógus az óvodai gyermektársak szüleit tájékoztatja az SNI gyermekek együtt neveléséről, az ezzel kapcsolatos feladataikról, teendőikről.
- segítséget nyújt és rendszeres tájékoztatást nyújt az SNI gyermekek fejlődési üteméről szüleiknek (fórumok, fogadóórák, szakemberhez irányítás, egyebek).
- a pedagógus ismeri, és széleskörűen, szakszerűen alkalmazza az egyéni fejlesztés, differenciálás módszereit.

Megvalósítás feltételei:

- az Alapító okiratban megjelenő szakfeladat,
- a Pedagógiai Program,
- Intézményi Önértékelési terv,
- egyéni fejlesztési terv,
- szakirodalom, segédanyagok,
- speciális végzettségű szakemberek,
- tárgyi eszközök, speciális fejlesztő eszközök.

Az óvónő feladatai:

- a másságot elfogadó környezettel kongruens pedagógusi magatartás,
- az óvónő - lehetőségeihez mérten - biztosítja az SNI gyermekek speciális igényeinek, szükségleteinek megfelelő helyet, időt, tárgyi környezetet,
- az óvónő a játékot tekinti a fejlesztés elsődleges színterének,
- a fejlesztés minden SNI gyermek számára a neki megfelelő területen valósul meg,
- az SNI gyermeket a neveléssel, fejlesztéssel nem terheli túl,
- az elvárásokat az adott gyermek fejlődési üteméhez igazítja (differenciálás),
- az egyéni fejlesztésüket a szakvéleményben leírt „egyéni fejlesztési terv”-ben megjelölt területeken valósítja meg, - a gyógypedagógus iránymutatásai alapján,
- az SNI gyermek a csoport minden tevékenységében részt vesz, de csak annyi támogatást kap, ami az egyéni fejlődését segíti,
- biztosítja az óvónő az SNI gyermek harmonikus fejlődését, az elfogadó, az apró eredményeket is értékelő környezetet,
- az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók meglétének kihasználására az óvónő figyelmet fordít,
- az óvónő lehetővé teszi más szakember számára (gyógypedagógus, logopédus, stb.), a rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos foglalkozás lehetőségét.

A gyógypedagógus feladatai az integrációban:

- a fogadó pedagógussal és gyerekcsoporttal megismerkedik,
- a pedagógust tájékoztatja a SNI gyermek ellátásához szükséges módszerekről, eszközökről, szakirodalmat ajánl,
- folyamatosan kapcsolatot tart a pedagógusokkal, csoporttal, szülőkkal,
- szaktanácsot ad a pedagógusoknak a továbblépéshez,
- a szakvéleményeken megjelöltek alapján egyéni foglalkozás terveket készít.
- nyomon követi a gyermek fejlődését, folyamatosan feljegyzéseket készít róla. Évente részletes, összefoglaló beszámolót ír.
- együttműködik a rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokban résztvevő más szakemberekkel (logopédus, gyógytornász, stb.).

Az integráció előnyei a sajátos nevelési igényű gyermekek számára:

- az integrált nevelés elősegíti a sajátos nevelési igényű gyermek társadalmi beilleszkedését
- átveheti a normál ütemben fejlődő társak magatartásmintáit, követendő szokásait,
- a gyermek önbizalmát erősíti az a tény, hogy a többségi közösség teljes értékű tagja,
- nagyobb eredmény elérésére törekedhet, fejlődési tempója felgyorsulhat,
- realisabb, ugyanakkor pozitív énképe és világszemlélete alakulhat ki,

Az integráció előnyei a normál ütemben fejlődő társak számára:

- a társas kapcsolataik alakulásakor beletanulhatnak az egyéni különbségeket elfogadó magatartás technikáiba,
- személyiségük gazdagabbá, érzékenyebbé válik a szociális problémák iránt,

- viselkedési skálájuk gazdagabbá válik, segítőkészebbé válnak, megalapozódik a mások iránti felelősségérzetük, empátiás készségük, figyelmük, gondolkodásuk.

Az integráció előnyei a pedagógus számára

- lehetőség nyílik az egyéni képességek differenciáltabb megítélésére,
- ösztönöz az új pedagógiai megoldások keresésére, a leghatásosabb módszerek megismerésére és ezek minden gyermek esetében való hasznosítására,
- pedagógiai látóköre tágul, toleranciája, empátiás készsége nő,
- a team munka lehetőséget ad mások nézetének, módszereinek megismerésére, valamint az együttgondolkodás gyakorlására (kooperáció).

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlettségének várható eredménye:

- a sajátos nevelési igényű gyermek eltérő mértékű fejlődését, a „sérülésspecifikusság” határozza meg,
- a fejlettségi szintjének megfelelően együttműködik a csoporttal,
- önállóságában, több területen is előre lépés mutatkozik,
- a szakszolgálati kontrollvizsgálat bizonyíthatóan fejlődést mutat.

A program megvalósításához szükséges eszközök:

- *mozgásfejlesztő eszközök:* gördeszka, különböző minőségű labdák, mászókékek, hinták, karikák, szalagok, babzsákok, rudak, „Mozgáskotta”, gyertya, kör- és mászókötélek, bordásfal, WESCO tornaeszközök, egyensúlyérzék-fejlesztő játékok, „AYRES” tornaeszközök, gumiszalag, súlyzó, „BADY ROLL” hengerek, „medicin” labdák,

- *képességfejlesztő eszközök:* LOGICO, Ravensburger játékok, Lego, dominó, memóriajáték, puzzle, gyöngyfűző, mágneses kirakó, párosító játék, hangszerek stb.

XVI. IDEGEN NYELVEL VALÓ ISMERKEDÉS

Szülői igényre 1990 óta folyik óvodáink valamennyi csoportjában az idegen nyelvekkel való ismerkedés (német és angol). Óvodapedagógusaink önképzéssel, hospitálással és a belső tudásátadás segítségével fejlesztik nyelvtudásukat, bővítik módszertani kultúrájukat.

A 3-7 éves gyermek sajátja a nyitottság, érdeklődés, kíváncsiság és utánzásvágy. Az óvodai idegen nyelvvel való ismerkedést erre építve szervezzük és vezetjük. Ez a korosztály képes arra, hogy egyszerű szavakat, kifejezéseket idegen nyelven is megtanuljon.

Az idegen nyelvvel való ismerkedést kiscsoporttól, illetve középső csoporttól kezdődhet.

Cél:

- A gyermeki kíváncsiság felkeltése, más népek szokásai, kultúrája, más nyelvi kód iránt.
- A gyermek sokoldalú személyiségfejlesztése.
- A gyermek sikerélményeik által örömet lelnek az idegen nyelvvel való ismerkedésben.

Megvalósítás feladatai:

- Szituációk, játékos tanulási helyzetek teremtése a gyermekek idegen nyelvvel való ismerkedéséhez a részvétel önkéntességére építve.
- Az óvónői modell példaértékű és utánozható: az idegen nyelvet jól és helyesen beszéli a pedagógus.
- Életkornak megfelelő, igényes anyag kiválasztása (hangterjedelem, beszédértés szintjének megfelelő szókincs). A kiválasztott anyag kapcsolódik a magyar nyelvi foglalkozások anyagához.
- Minden érzékszervre ható játékos módszerek alkalmazása.
- Az óvónő figyel a helyes, tiszta kiejtésre.

- Megjelennek az óvoda ünnepein az adott korcsoport szintjének megfelelő mondókák, dalok, versek, mesék.
- Érvényesül a folyamatos továbbképzés és önképzés a pedagógusok körében (pl.: nyelvi munkaközösség, nyelvvizsgára való felkészülés, stb.).

Megvalósítás feltételei:

- Megfelelő idő, esztétikus, az idegen nyelvvel való ismerkedést segítő eszköz, nyugodt légkör biztosítása.
- A gyermekek és az óvodapedagógus által készített eszközök és játékok.
- Az összegyűjtött idegen nyelvi könyvek, cd-k, videokazetták, DVD-k anyagából való tudatos, szubjektív választás.

Fejlettség várható eredménye óvodáskor végére:

- Többször hallott szavakat, kifejezéseket felismeri és alkalmazza a gyermek a nap során. Szívesen hallgat és maga is mondogat, énekel idegen nyelvi mondókákat, dalokat.
- Kedve szerint bekapcsolódik, részt vesz a játékba integrált nyelvi kezdeményezéseken.
- Bátran megnyilatkozik idegen nyelven (pl.: köszönés, udvariassági szófordulatok használata).
- Örömet, élményt jelent az idegen nyelven való megnyilvánulás.

A program megvalósításához szükséges eszközök:

- A nyelvi munkaközösség által kidolgozott módszertani anyag és játékgyűjtemény.
- Flip poster.
- Angol, német nyelvi mesekönyvek, cd-k, audio kazetták, DVD lemezek.
- Idegen nyelvű szakmai könyvek az óvónők részére.

- Az óvónők és a gyermekek által készített eszközök, ill. vásárolt játékeszközök (memória kártyák, dominók, évszak puzzlek, stb.).
- Bábok.

XV. A NEVELÉSI FOLYAMAT ÉS A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMON KÖVETÉSÉT SZOLGÁLÓ ELLENŐRZÉS – ÉRTÉKELÉS ELVEI

Intézményeinkben a nevelési folyamatok és a gyermek ellenőrzésének – értékelésének elvei a következők:

- tervszerűség,
- folyamatosság,
- életkori sajátosságok figyelembe vétele,
- egyéni sajátosságok figyelembe vétele,
- nyitottság,
- a program céljainak való megfelelés,
- demokratizmus,
- együttműködés,
- objektivitás,
- fejlesztő hatás,
- partnerközpontúság,
- egymástól tanulás,
- dokumentálás.

Az ellenőrzés **formái** (tájékoztató, tematikus, visszatérő, napi), **jellege** (diagnosztikus, fejlesztő, összegző) a Szervezeti és Működési Szabályzatban, valamint ahhoz kapcsolódóan az éves vezetői tervben kerülnek meghatározásra.

XVI. SZAKMAI DOKUMENTUMOK VEZETÉSÉNEK SAJÁTOSSÁGAI, ELVEI

Szakmai dokumentumok vezetésének sajátosságai:

- A saját fejlesztésű csoportnaplóban évi 4 alkalommal tervezés és értékelés történik negyedéves ciklusokban.
- A roma nevelés tervezése és értékelése integráltan beépül a nevelési és tanulási folyamatok tervezésében.
- Az egyéni fejlesztésben részesülő gyermekekről egyéni fejlesztési lap készül, melyet a fejlesztőpedagógusok vezetnek.
- Minden gyermek egyéni fejlődési üteméről feljegyzés készül félévente a négy kompetencia terület alapján (mozgás, kommunikáció, értelmi nevelés, szocializáció), melyet az óvodapedagógusok készítenek el megfigyeléseik, tapasztalataik alapján.

A dokumentumok vezetésének elvei:

- rendszeresség,
- következetesség,
- egymásra épülés,
- folyamatosság,
- összehangoltság,
- tényszerűség,
- objektivitás.

XVII. SZAKIRODALOMJEGYZÉK

Programunk összeállításánál, felülvizsgálatánál szakirodalomként felhasználtuk, ill. figyelembe vettük:

- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramját,
- A 2011. évi CXCV. a Nemzeti Köznevelésről szóló törvény,
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012.(VIII.31.) EMMI- rendelet,
- Komplex kompetencia alapú óvodai programcsomag,
- Porkolábné Balogh Katalin: Óvodai fejlesztés a tanulási zavarok megelőzésére (Heves Megyei Tanács Pedagógiai Intézete, Eger 1989.)
- Dr. Tótszöllősné Varga Tünde: Mozdulásfejlesztés az óvodában (1994)
- Porkolábné Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában (Alex – typo 1996)
- Porkolábné Balogh Katalin: Komplex prevenciós óvodai programot
- Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel (Jász – NAGYKUN – Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet, 1998)
- Dr. Fejes Erzsébet – Kanczler Gyuláné dr.: Mesélő természet Kincs könyvkiadó, 1995)
- Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? (OKI, 1998)
- Tóth Ágnes és Kifor Lászlóné: Nagy család az óvodában (Tapasztalataink a vegyes csoportról 2005.)
- 20/2012.(VIII.31.) EMMI-rendelet – Jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléseiről
- Nagy Jenőné: Tehetségigérték gondozásának elmélete és gyakorlata 2012.
- Dr. Náday Magda: Csörgő fáról cinke szól (2012.)
- Kósáné Ormai Vera: Őrizzük az értékeket (2013.)
- Kőrösi Adrienn: Megmozgató! Mozdulásfejlesztő játékok az óvodai nevelés minden napjára 2013
- Óvodai hátránycsökkentés, eredményes iskolakezdés 2015.
- Jót jól – A jó gyakorlatok szerepe a köznevelés-fejlesztés rendszerében (Educatio 2015.)
- Óvodavezetési Ismeretek szakfolyóirat (RAABE)

XVIII. FÜGGELÉKEK

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközéről és felszereléséről

1. A Pedagógiai Program megvalósításához szükséges eszközök, felszerelések

Játékfelszerelés

- ❖ Gyakorló játékhöz szükséges építő,- konstruáló játékok
- ❖ Szerepjátékok eszközei, kellékei
- ❖ Dramatikus játékok, bábjáték eszközei, kellékei
- ❖ Szabályjátékok eszközei, kellékei
- ❖ Különböző képességfejlesztő játékok
- ❖ Mozgásfejlesztést segítő eszközök

A testi nevelés eszközei

- ❖ Tornaszoba eszközei
- ❖ Udvari telepített és mobil játékok
- ❖ Csoportszobában is használatos mozgásfejlesztő eszközök
- ❖ A gyógytestnevelés speciális eszközei

Külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalmakkal

- ❖ Kísérletek, vizsgálódások eszközei
- ❖ Érzékszervi játékok
- ❖ A környezettudatos magatartás kialakításához szükséges eszközkészlet
- ❖ Matematikai tartalmú képességfejlesztő játékok
- ❖ IKT eszközök

- ❖ Szakkönyvek, természetismereti fejlesztő könyvek, szakfolyóiratok
- ❖ Szemléltető eszközök, poszterek
- ❖ Gyermekméretű kerti szerszámok
- ❖ a „Zöld Óvoda” program eszköztára

Az anyanyelvi nevelés eszközei

- ❖ Anyanyelvi játékgyűjtemények, szakkönyvek, módszertani kiadványok
- ❖ Kognitív képességfejlesztés eszköztára
- ❖ Auditív, vizuális képességfejlesztő eszközök
- ❖ Mesekönyvek, verses kötetek
- ❖ Diafilmek
- ❖ IKT eszközök

Mese-vers, irodalmi nevelés, dramatizálás

- ❖ Meséskönyvek, verses kötetek
- ❖ Szakkönyvek, módszertani kiadványok
- ❖ Meseláda
- ❖ Bábparavánok, bábok
- ❖ Jelmezek, eszköz- és kelléktár
- ❖ IKT eszközök

Ének-zene, zenei nevelés eszközei

- ❖ Hangszer készletek
- ❖ IKT eszközök
- ❖ Énekes szakkönyvek, módszertani kiadványok, kották
- ❖ Néphagyomány ápolásához szükséges eszközök

Vizuális nevelés eszközei

- ❖ A változatos ábrázolási, barkácsolási technikák eszközei
- ❖ Szakkönyvek, módszertani kiadványok
- ❖ Tároló- és védőfelszerelések

A gyermeki önkiszolgálás, munkavégzés eszközei

2. Az óvoda berendezései és egyéb eszközei

- ❖ Helyiségek bútorai, berendezési tárgyak
- ❖ Gyermekméretű bútorok
- ❖ Textíliák
- ❖ Higiéniai felszerelések
- ❖ Irodabútorok
- ❖ Infokommunikációs eszközök
- ❖ Egészség- és munkavédelmi eszközök

ZÁRADÉK

A fenti – módosításokkal egybeszerkesztett és mellékleteket is tartalmazó – Pedagógiai Programot a Szekszárdi Gyermeklánc Óvoda alkalmazotti közössége megismerte, a nevelőtestület 2016. 10. 06-án 100 %-os szavazataránnyal elfogadta, az intézményvezető jóváhagyta. Ezt a tényt az óvodavezető és a választott jegyzőkönyv hitelesítők aláírásukkal tanúsítják.

Szekszárd, 2016. 10. 06.

Hollandusné Bíró Anett
intézményvezető

Mosonyi Pálné
jegyzőkönyv hitelesítő

Szabó Gyuláné
jegyzőkönyv hitelesítő

NYILATKOZAT

Az óvoda Közalkalmazotti Tanácsa nevében nyilatkozom arról, hogy a Szekszárdi Gyermeklánc Óvoda módosított Pedagógiai Programja elfogadása és jóváhagyása előtt a köznevelési törvényben biztosított véleményezési jogkörünket gyakorolhattuk.

Szekszárd, 2016. 10. 06.

Kocsis Erika
KT-elnöke

NYILATKOZAT

Az Szülői Szervezet képviseletében nyilatkozom arról, hogy a Szekszárdi Gyermeklánc Óvoda módosított Pedagógiai Programja elfogadása és jóváhagyása előtt gyakoroltuk véleményezési jogunkat, amelyet az erről készített jegyzőkönyv tanúsít.

Szekszárd, 2016. 10. 06.

Pál Tibor
Szülői Szervezet elnöke